UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Summa trinitate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

au.es,vel arbitri,vel arbitratores.Pe.de anch.conſi.cclxx.
* CLAVD. DE SEISS. ❡ De fideiuſſor.Hanc eandem doctri-nam ponit Bal.in l.j.ff.de iuſti.⁊ iur.⁊ eodē modo dicit de verbo, principaliter.in l.ambitioſa.ff.de decret.ab ordi.faciē.⁊ in ſimili in l.quoties.§.pe.ff.de he.iſti.Iſtā etiā ponit Bal.i c.auditis.de ele.
f ALEX. ❡ Minor ledit.Et an ſtatutū de cauſis cōpromittēdis li-get minorē,Bal.ꝙ ſic in l.fi.de in inte.reſt.⁊ p Pe.de anc.i c.cano-nū ſtatu.de cōſti.⁊ cōſuluit Bar. ❡ Adde pulchre Bal.cōſi.inci. pupillus.⁊ ibi an valeat renūciatio de non petēdo reductionem ⁊ qd ſi ſtatutū denegat reclamari,eſt nu.cccxc.ij.li.⁊ p eundē ſup ſta-tuto Laudēſi,cōſ.ccvj.iij.lib.per eundē cōſi.cccxxxvij.j.li.p Rom. pulchre cōſi.xc.⁊ ibi etiā qd ſi ſtatutū remouet reclamationē que-rele,appellationē,⁊ ſimilia,qualiter minori ſuccurratur,⁊ ꝙ ſtatu-tū liget minores voluit Bald.cōſi.liij.j.li.vbi dicit ꝙ ſi ſtatutum diſponit,ꝙ miſſus in poſſeſſionē ibi ex primo decreto lucretur fru-ctus,ligabit ⁊ minorē in caſu quo contra ipſum poteſt fieri miſſio. ⁊ hoc no.ad ſcripta in l.ſi finita.§.Julianus.de dam.infect.
g ALEX. ❡ Paratam executionem inſtrī.Et ad hoc vide Bar.⁊ q̄ ibi dixi in l.eleganter.in prin.ff.de cōd.inde.Itē nō poſſet peti tale cōpromiſſum publicatis atteſtationib.ſm Bal.no.in l.j C.de trāſ. ❡ Adde Pe.de anc.conſi.clxxxiij.Bal.conſi.clij.lib.iiij.⁊ conſ.cl-xxxiij.iij.lib.conſi.cxxvj.j.lib.conſi.cxciij.iij.lib.alias iiij.
h ALEX. ❡ Sit dignitas.Dicit tamen tex.no in l.j.C.de profeſſ.q in vrb.Conſtantinopo.ꝙ doctor,qui legit per xx.annos,efficitur Comes.⁊ no.hoc.⁊ vide in proemio digeſtorum.⁊ per do.Abb.c. propoſuiſti.de proba.Et ad hec dicta per Bar.vide vnum nota-bilem tex.in auth.vt lic.ma.⁊ auie.§.reliquum.colla.viij.
i ALEX. ❡ Tūc eſſet Comes.Et pro hoc tu alle.l.Alexādrinis.C. de decurio.li.x.oēs tū doc.ſunt nobiles.p l.prouidendū.j.de poſt. Et qs debeat magis honorari an doctor vel miles,dt Bal.in ru. de iuſti.⁊ iur.circa fi.ꝙ doc.legū ſciētes deberēt preferri,ſed nō do-ctorelli.Ang.aūt in l.tribunus.ff.de teſt.mi.dt ꝙ tpe belli,ſunt ma-gis honorādi milites,ſed tpe pacis ſunt magis honorandi docto-res.arg.tex.in §.fi.in proe.Inſti.⁊ no.ꝙ hoc dictū Ang.dꝫ intelligi de militib.militātibus,nō de militib.nr̄i tpis.q nō ſunt armate mi-litie,nec ſunt vtiles tpe belli,⁊ ſic nō habēt priuilegia militū,vt di-xit Cy.in l.j.j.de iur.⁊ fac.igno.Et adde ꝙ milites nr̄i tpis non ha-bēt aliqua priuilegia,niſi qr honorātur in ſedēdo,⁊ bibēdo,nec ēt dignitas eſt in militib⁹,etiā ſi ſtāt in expeditiōe militie armate,vt eſt in proemio hui⁹ libri.§.qbus.p doc.⁊ vide Jo.de Imo.i c.j.de maio.⁊ obe.de milite creato a principe,vel a papa,qr lꝫ ſit poſte-rior i tpe,tū dꝫ p̄ferri militi creato ab iferiore,vel ab alio.Et ita vr̄ dicēdū in doc.⁊ vide Bal.in l.j.in fi.q bo.ced.poſ.de militib.a prin-cipe creatis,qr hodie lꝫ ſint in exercitio militari,tū aliqua retinēt priuilegia.Et vide p Mod.i l.j.ff.de re iud. ❡ Adde Alex.latius in rub.de vul.⁊ pu.⁊ ceteris paribus precedit antiqor ſanguine,⁊ nobilior,vt voluit Bal.in l.nemini.p illū tex.j.de aduo.diuer.iudi. ⁊ doctor primo licētiat⁹,poſtea doctoratus p̄cedit medio tpe do-ctoratū,vt voluit Ang.Aret.in §.quedā.Inſti.de actio.p tex.i l.j. C.de cōſul.li.x.legiſta p̄cedit artiſtam,⁊ canoniſta vtrūqꝫ ⁊ doctor iuris vtriuſqꝫ p̄cedit vtrūqꝫ:theolog⁹ vero oēs,preterquā in bn̄fi-cijs obtinēdis,tūc pure canoniſta p̄fertur theologo,ſm Hoſt.Jo. andr.in c.j.de conſan.⁊ affin.niſi eccleſia in qua bn̄ficium obtinere curauit,indigeret theologo,vt qr eſſet vicina hereticis.Et hoc ſe-quitur Ro.conſi.cccxxxiij.circa fi.Et an doctoratus poſſit ꝑpter inſufficientiā literarum auferri,⁊ a quo,vide Bal.conſi.cccxxxiiij. iij.li.⁊ an qui doctorari voluit ex priuilegio,⁊ non obtinuit,poſſit redire ad ius commune,per eundem.conſi.cccxxvij.
k ALEX. ❡ Doctorari.Quid in iudeis,vide l.gn̄aliter.i fi.ff.de de-cu.⁊ Bar.in d.l.fi.Adde ꝙ idē in eo q non eſt legitime natus,p l.j. §.in honorib.ff.de mu.⁊ hono.Ita dixit Gemi.⁊ Pet.de anc.i cle. ij.de magiſ. ❡ Adde ſm Pau.de ca.hoc idē eſſe in nutrito malis moribus.alle.l.medicos.de profeſ.⁊ med.qr ſunt infames ſaltē in-famia facti.De iudeis autem conſuluit Pe.de ancha.conſi.cclxij. ꝙ ſtante ſtatuto,quod nullus eligatur ad officia ſub pena,niſi ſit fidelis,⁊ deuotus eccleſie romane,quod ſi quis balotando procu-ret quod iudeus eligatur,non incidit in penam.ibi vide.
l P.PAV.P. ❡ Superfluis prefationibus.Uide limitationes mul-tas per Fely.in proemio Grego.ad finem.
m ALEX. ❡ Leges certe.Et pro hoc vide qd elegāter dicit Bar. in l.ſi.§.pe.de cond.inde.
n ALEX. ❡ Itē opp.Et adde Bart.in l.qui Rome.§.duo fratres. ff.de ver.obl.dixi in l.ij.j.qn̄ prouo.nō eſt neceſ.⁊ idē ſeqtur Bald. in ij.conſtit.huius ti.in ver.arma.⁊ Bal.in l.ij.⁊ ideo dixit Jo.an. in nouel.in c.j.de poſtu.prela.in vj.ꝙ vbi ſunt contrarie opi.error iuris tali caſu dicitur probabilis,ſicut error facti.
* ALEX. ❡ Corrigere.In gn̄ali mandato non includitur corre-ctio.adde Bar.in l.ambitioſa.ff.de decret.ab ordi.faciend.Adde etiam ꝙ ſi prohibitum eſt emendare vel corrigere,tamen permiſ-ſum eſt declarare.l.edita.⁊ ibi Bal.j.de edend.

o POMA. ❡ ff.manda.Uide Rom.conſil.lxv.Panor.conſil.ciij.ij. volum.Rom.conſil.xxxvij.in ij.dub.ver.ij.qr.⁊ Feli.in ca.j.cum ſeq. de conſtit.⁊ Rom.conſil.ccxviij.⁊ vide corroboratum hoc dictum per pulchra exempla per Barb.in c.cum M.de conſti.⁊ in c.cum omnes.eod.titu.⁊ vide Alexand.conſil.cvj.volu.ij.
p ALEX. ❡ Immo ponitur.De dictione immo,adde bonum tex. in l.cognitio.de offi.eius cui man.eſt iuriſd.⁊ facit ad no.per Ino. in l.j.ff.de re iudic.⁊ per Bart.in l.ſi ita ſcriptum.ff.de heredi.inſti.
* IOAN. FRAN. RVER. ❡ Adde Bar.in l.ſtich⁹.ff.de manu.
q ALEX. ❡ De ordi.No. ordinem hic attendit,quod eſt verum ſi leges ponantur in eodem tit.ſecus ſi in diuerſis.not.glo.⁊ Bar.in l.iij.in prin.j.de codi.
r POMA. ❡ Et iſtud facit Uide Alexand.conſil.cxxij.⁊ vide que poſui in l.j.ff.ſol.matr..⁊ vide etiā Alex.conſil.cxij.in verſic.non ob. vbi limitat niſi ita preſumendo actus,de quo agitur vitiaretur,qr tunc preſumeretur,quod immo ſecundum in ordine,eſſet prius fa-ctum.⁊ lxxxj.volu.ij.
s ALEX. ❡ Pro caſu.Uide eundem Bart.in l.j.in prin.ff.ſol.mat. Ibidem ſi reperiuntur duo inſtrumēta in vna charta,preſumitur primo celebratum,quod eſt primo ſcriptū Bene facit l.ſi quis ex argentarijs.§.ſi initium.ff.de eden.⁊ hoc expreſſe tenet Bal.in l.de reb.C.de dona.ante nupt.⁊ Bal.hic in §.quibus.limita ſingulari-ter p Bal.⁊ Imo.in l.cū in teſtamēto.de her.inſt.Bene facit ꝙ no. Bar.i l.ij.§.pri⁹.i fi.ff.de vul.⁊ pu.⁊ vide q̄ dixi poſt Bar.i d.§.pri⁹.
t ALEX. ❡ Et conſule.Sed an valeant ſine data,ſimiliter in ſtatu-te,vide Bart.in extrauagan.qui ſint rebelles.in ver.data.⁊ an ſta-tutum debeat edi cum die ⁊ conſule,⁊ an requirat ſcripturam vide que dixi in rub.ff.de ope.nou.nuntia.

De ſumma trinitate. Rubrica IIII.

LEX I.

1 Relatiuum,quis,ponit̃ declaratiue,augmētatiue,⁊ reſtrictiue.
3 Uerbum,volo quandoque inducit diſpoſitionem.
5 Religio,quomodo ſumatur,⁊ quid nobis afferat.
6 Uſure,quomodo poſſunt de iure exigi,⁊ vt intereſſe peti.nu.8.
9 Dementia alia vera,alia ficta.
10 Argumentum de periuro ad hereticum,quando procedat.
11 Heretici hodie ſunt infames,⁊ repelluntur a teſtimonio.
12 Infames de facto,quando poſſunt teſtificari.
13 Heretici qua pena puniantur.
14 Statutum loci contractus,quo ad ſolennitatem eius attenditur.
15 Quo ad ordinationem litis inſpicitur locus iudicij.
16 Locus contractus circa dubia que oriuntur tempore cōtractus, ſecundum naturam ipſius inſpicitur,fallit in dote,numero 17.
18 Statuta quenam circa dubia que oriuntur poſt contractum,pro-pter negligentiam,vel moram,attendantur.
19 Statutum loci viri,quo ad lucrum dotis inſpicitur.
20 Reſtitutio ex leſione contingente in ipſo contractu,quando peti-tur,quod ſtatutum attendatur.
Forenſis delinquens in loco ſecundum que ſtatuta puniatur.
21 Statutū ꝙ teſtamentū corā duob⁹ teſtib.poſſit fieri,valet.⁊ nu.22. Et an comprehendat forenſem ibi teſtantem.24.
23 Solēnitas publicādi teſtamētum.pōt per ſtatutū minui,⁊ mutari.
25 Statutū circa ea,q̄ ſunt volūtarie iuriſdictiōis ꝯprehēdit forēſes.
26 Statutum quod filiuſfamilias poſſit teſtari,non comprehendit filiumfamilias ibi teſtantem.
27 Statutum vbi res eſt ſita,ſeruari debet.
28 Statutum,⁊ conſuetudo laicorum,quando liget clericos.
29 Statuta cōtra priuilegia clericoꝝ dicūtur eſſe ꝯ libertatē eccleſie.
30 Cōſuetudo laicoꝝ i his q̄ ptinēt ad ꝓceſſū,ſeruat̃ i foro eccl'aſt.co.
31 Statutum,ꝙ teſtamenta inſinuentur,ligat clericos.
32 Statutum quandoque porrigit effectum extra territorium.
33 Statutum quod filia femina non ſuccedat,cum ſit prohibitum,⁊ odioſum,non trahitur ad bona alibi ſita.
34 Statutum permiſſiuum,quando habet locum extra territorium.
35 Inſtrumenta confecta a notario extra territoriū,faciūt vbiqꝫ fidē.
36 Teſtamentum conditum coram quatuor teſtibus,ſecundū diſpo-ſitionem ſtatuti loci,valet etiam quo ad bona ſita extra territoriū.
37 Lex pōt facere,ꝙ quis decedat ꝑ parte teſtat⁹,⁊ pro ꝑte inteſtat⁹.
38 Statutū habilitans perſonā,qn̄ trahatur extra territoriū.⁊ nu.41.
39 Actus voluntarie iuriſdictionis,non poſſunt exerceri extra iuriſ-dictionem concedentis,qui ſit inferior a principe num.40.
41 Aditio hereditatis,porrigit effectū ſuum extra ciuitatē.⁊ nu.43.
42 Conſuetudo Anglie,ꝙ primogenitus ſuccedat in omnibus bo-nis,quando trahatur ad bona alibi ſita.
44 Statutum puniuū quando porrigat effectū ſuū extra territoriū.
45 Delinquens in loco efficitur de iuriſdictione loci.
46 Forenſes duo exiſtentes in exercitu Peruſino,ſi in territorio Are-tino delinquant,poterunt puniri per poteſtatem Peruſij.

Statutum

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

47 Statutū punitiuum ſimpliciter loquens, quando comprehen‑
dat ciuem delinquentem extra territorium. ⁊ nu. 48.
49 Cautela in formāda inquiſitiōe ꝯ ciuē delinquētē extra territoriū.
50 Pena impoſita qñ extēdat effectū ſuū extra territoriū iudicantis.
51 Publicatio bonorū, ān extendatur ad bona alibi ſita. Et ad quem
dominum pertineant.

1 **CUnctos populos.** [a] Diuide legem
iſtam in tres par
tes, ſed prima ſubdiuiditur in duas, qꝛ prima precipit
fidē ſeruari declarādo eam implicitē, vſqꝫ ibi. hoc eſt, ⁊c.
* Ibi declarat eā explicite, ⁊ h. d. Fides Trinitatis ſecūdū * euange‑
* licā ⁊ * apoſtolicā doctrinā, eſt ſeruāda, ⁊ ſeruātes vocantur Chri‑
ſtiani, nō ſeruātes vt demētes, heretici, ⁊ infames, a Deo ⁊ a Prin
cipe puniūtur. (h. d.) In text. ibi, Petrū ⁊c. ſcilicet Chriſti vicariū,
cui Chriſtus dixit: Paſce oues meas, vt j. eod. l. inter claras. Alte‑
rius in text. ibi chriſtianorū. No. maximū eſt ꝙ ſeruus vocetur no‑
mine domini ſui, qꝛ dicimur chriſtiani a chriſto dño noſtro. Ibi, ve
ſanos, id eſt, nō ſanos. Sic exponitur ff. de verbo. ſig. l. malum. §. vi‑
duā.) Poſita caſu in terminis, ⁊ lecta litera, notabilia collige per
te. ¶ Opp. primo, hic dicitur, cūctos populos quos, ⁊c. hic innuit,
ꝙ quidā ſunt populi, qui nō ſunt ſub imperio. [b] Nam relatiuū quis
vel qui, adiunctū generalitati ſine copula, habet reſtringere, vt ff.
de leg. iij. l. ea tamē adiectio. Sed alibi dicitur ꝙ imperator eſt do‑
minus totius mundi, vt l. deprecatio. ff. ad l. Rhod. de iact. Igitur
1 male dicit hic. ¶ Pro ſolutione huius † contrariū oportet nos ſci‑
c re de natura huius relatiui, [c] qꝛ quandoqꝫ relatiuū adiūgitur qua‑
litati, que qualitas naturaliter ineſt cuilibet de genere ⁊ tunc de‑
claratiue ponitur, vt l. omnes populi. de iuſti. ⁊ iur. Nā ibi ponitur,
Omnes, qui reguntur, ⁊c. qui ſcilicet oēs, ⁊c. Aliquādo relatiuum
adijcitur qualitati, que naturaliter non ineſt cuilibet de populo, ⁊
tunc aut apponitur cum copula, ⁊ ponitur augmentatiue, aut ſine
copula, ⁊ ponitur reſtrictiue, vt l. d. l. ea tamen. de leg. iij. ⁊ dixi in re
petitione d. l. omnes populi. in prima oppoſitione.

Nunc ad propoſitū, aut verbū regit, hic poſitū intelligitur
prout de iure eſt, ⁊ tunc de iure regit oēs populos, ⁊
ſic relatiuū ponitur declaratiue, quos, ſcilicet omnes. Et hoc puto
fuiſſe de mente Imperatoris. Aut vis intelligere prout eſt de fa‑
d cto, ⁊ tunc [d], qꝛ quidā de facto nō obediunt, ⁊ ſic talis qualitas nō
competit omnib. de genere. tūc relatiuū ponitur reſtrictiue. Et hoc
ſecundo modo intelligit hic Cyn. per duas rationes. Primo ne le‑
2 ges ſint apud eos ludibrio, † ꝙ eſſe non debet. l. ſi pretor. de iud. ⁊ l.
fi. ne quid in loco publi. Secunda ratio eſt, qꝛ nō ſunt digni legum
laqueis innodari. vt j. de adul. l. adulteriū. hoc nō multū placet, qꝛ
ſequeretur, ꝙ leges imperiales nō ligarēt Florentinos, ⁊ alios qui
non obediūt Principi de facto. ¶ Secundo oppo. dicitur hic vo‑
* lumus, ergo verbū volo, inducit diſpoſitionē, * vt not. in l. ſerui ele‑
ctione in prin. ff. de lega. j. Huius timore addit hic Franc. Accur. ⁊
etiā precipimus, imo eos, qui facere noluerint, ſubiugamus, vt hoc
tit. ⁊ j. de hereticis, ⁊ Apoſtatis, ⁊ de Iudeis. Et hāc gl. quidā ha‑
* bent certe illa gl. nō fuit neceſſaria. * Nam verbū volo, inducit di‑
ſpoſitionē in legali diſpoſitione, vt hic, ⁊ Inſti. de iur. natu. §. ſed ꝙ
principi. ratio eſt, qꝛ dat formā futuris negotijs, vt l. leges ⁊ conſti‑
tutiones. j. de legi. idē in vltimis volūtatibus, que diſponūt de fu‑
turis. ¶ Huius gratia eſt ſciendū de natura huius verbi volo vis,
3 † vtrū inducat diſpoſitionē. Circa ꝙ debes ſcire, ꝙ verbū volo, [e] de
e ſe nihil eſt dicere, niſi ratione adiuncte determinationis. Aut ergo
habet determinationē certā, ⁊ limitatā de preſenti, ⁊ inducit diſpo‑
ſitionē, vt l. ij. ⁊ l. apud aufidiū. ff. de opt. leg. ⁊ qꝛ in incertis non cer‑
tis locus eſt coniecturis, vt l. cōtinuus. §. cū ita. ff. de verb. obl. Aut
habet determinationē incertā, puta per verbū infinitū, ⁊ tunc aut
verbū volo profertur in preſenti, aut in futuro. Primo caſu, aut re
cipit determinationē ab actu, explicādo per aliū ⁊ inducit diſpoſi‑
tionē, vt hic, ⁊ l. qm̄ indignū. C. de teſt. ⁊ l. omne verbū. §. j. commu. de
leg. Nam ſi teſtator dicit, volo talē eſſe heredē, vel volo Titio dare
centum, inducit diſpoſitionē. ſic ⁊ ff. manda. l. j. Ratio, qꝛ ab ipſo di‑
ſponente, nō erat aliud faciendū, quam explicatio voluntatis, que
iam eſt facta. Aut recipit determinationem ab actu explicando a
ſeipſo, ⁊ tunc, aut talis actus nō perficitur ſola volūtate ⁊ cōſenſu,
⁊ nō inducit diſpoſitionem, vt ſi dico, volo aſcendere arborē, nō ſe‑
quitur, ego aſcendo, niſi ſequatur aſcenſus, vt not. j. de cōtrh. emp.
l. in vendentis. Aut talis actus perficitur mera volūtate, ⁊ tūc aut
voluntate ſolius loquētis, aut cōmuni volūtate, ⁊ conſenſu duorū.
Primo caſu, aut eſt actus (ſeu caſus) qui cōſueuit habere depen‑
dentiā de futuro, vt vltime volūtatis, ⁊ inducit diſpoſitionem, vt l.
Pamphilo. §. propoſitū. de leg. iij. vbi dicit teſtator, vellē relinque‑
re predia Titio, cōſtat ꝙ ipſe actus relinquendi eſt explicādus ab
ipſo teſtatore, licet actus dādi ſit explicādus ab herede, tamen ibi
inducit diſpoſitionē. Idē credo in legali diſpoſitione eadem ratio‑
ne. Si vero eſt actus, qui de ſui natura nō conſueuit habere depen
dentiam de futuro, tūc diſpoſitionē non inducit, vt not. in d. l. ſerui
electione. in prin. Aut talis actus perficitur cōmuni conſenſu duo
rum, ⁊ tūc cum ab vtroqꝫ fuerit declaratus. verbū volo, inducit di‑
f ſpoſitionem, [f] vt no. in d. l. in vendētis. de contrah. emp. Ratio, qꝛ il‑
la verba debent intelligi ſecūdum naturā contractus, vt l. ſi vno. ff.
loca. ⁊ l. ſi ſtipulatus. ff. de vſur. ſed natura emptionis eſt vt nō pen‑
deat ex volūtate alterius: ideo dicta verba videntur proferri, vt non
habeant dictā conditionē, ⁊ dependentiā, niſi clarificata volūtate,
vtriuſqꝫ, licet Pet. aliter ibi dicat, ⁊ male. aut proferuntur in futu‑
ro, ⁊ tunc in vltima volūtate, ⁊ inducunt diſpoſitionē, vt d. l. Pam‑
philo. §. propoſitum. de leg. iij. Aut in alijs diſpoſitionibus, ⁊ tunc
ſecus, vt no. in d. l. in vendētis. Et predicta ſunt vera, quando pro‑
feruntur in vim diſpoſitionis, ſi vero in vim conditionis, nō eſt no‑
ſtra materia. (Iſta que hic notata ſunt de verbo volo poſſunt fa‑
cere ad queſtionē, quā ſemel vidi de facto. Dixit quidā auunculus
nepoti ſuo: Ego volo quod iſta vinea ſit tua poſt mortem meam,
poſt veniens ad mortem dixit cuidam extraneo, qui ſeruiebat ſibi:
Ego dono tibi talem vineam meam, ⁊ dixit de illa de qua ſupra ne
poti ſuo dixerat: mortuo iſto ille extraneus poſitus fuit in poſſeſ‑
ſione illius vinee: venit nepos, ac dixit, ꝙ primo ſibi ab auunculo
donata fuit, qꝛ auūculus ſibi dixit ꝙ volebat ꝙ eſſet ſua, quare cū
primo fuerit ſibi ius queſitum, debet eam habere. Extraneus repli
cabat, ꝙ ꝑ illa verba nō fuit īducta diſpoſitio donatiōis. Queritur
quid iuris? circa quod vide ſ. ⁊ etiā vide l. filij. §. filius. ff. ad Tert.)
¶ Tertio oppo. nam debemus facere bonam grammaticam, vt l.
Plautius. de aur. ⁊ arg. leg. cū falſa latinitas vitiet reſcriptū, vt de
reſcrip. ad audientiā. ſed ſecundū grammaticam, ſi antecedens eſt
qualitatis, debet ſubijci relatiuum qualitatis. hic vero antecedēs
eſt qualitatis, quia dicit tali, ⁊ tamen ſubijcit relatiuū ſubſtātie, qꝛ
4 dicit quā, quod † eſt relatiuum ſubſtantie, vt not. de ſen. que pro eo
quod intereſt, in gl. que incipit, ex conuentione. Huius timore ex‑
ponit gl. quām, id eſt qualē. videtur ergo ſecūdum hoc ꝙ omnium
non ſit vna fides numero, ſed ſimilis in qualitate. Sed eccleſia po‑
nit, ꝙ vna ſit eccleſia, ⁊ vna fides, imo potius crederē ꝙ illud rela‑
tiuum non opponatur vt ſignificet qualificatiue, ſed demonſtrati‑
ue, vt pronomen illa, quaſi dicat, ſub illa volumus religione verſa‑
ri, ⁊c. Vel forſan poſſumus dicere, ꝙ aut aſſumimus fidē in abſtra‑
cto, ⁊ vna eſt omnium credentiū. Aut prout eſt in qualibet anima,
* ⁊ tūc ſicut ſunt plura indiuidua, ita plures fides, ſed ſimiles. * Ita
* voluit hic intelligere gl. ſed ꝙ prius dixi, magis placet. * ¶ Quar‑
to oppo. hic dicitur religione. ⁊ ſic videtur dicere, ꝙ omnes ſumus
monachi, vel religioſi. de quibus j. tit. pri. auth. ingreſſi. ⁊ extra de
re. ⁊ tranſ. ad religio. ꝙ tamen non eſt verū, quare dic ꝙ religio po‑
5 teſt ſumi large, pro tota fide Chriſtiana, ⁊ ita † ſumitur hic. Alio
modo ſtricte, ⁊ ita in contrario, Religio enim affert nobis curā ce‑
remoniarum ⁊ aliorum obſeruandorum, que obſeruant chriſtiani.
¶ Quinto op. cū fides precipiat vſuras nō exigi (vt in euangelio.
Mutuum dantes nihil ex inde recipiētes ⁊c.) tamen Iuſtinianus
permiſit, vt j. de vſur. per totū. Sol. Dicūt quidā, ꝙ per hāc legem,
⁊ per ti. in aut. de ecc. ti. ſit correctus tractatus totus de vſur. Un‑
de aliqui concedūt ꝙ vſure ſunt permiſſe de iure ciui. Ad l. iſtam
reſpondetur, ꝙ hic precepit fidē ſeruari. ⁊ Euāgelicam doctrinam
quo ad fidē. Sed certe hoc dicere ꝙ vſura ſit licita, peccatum eſt, ⁊
qui diceret pertinaciter ꝙ non eſſet peccatū, eſſet hereticus, vt ex‑
tra, de vſur. c. j. §. fi. in cle. Alij dicunt, ꝙ ſacre leges nō dicūt ꝙ ſunt
g prohibite. [g] Sed hoc eſt falſum, qꝛ in Euangelio Luce eſt dictum,
Mutuum date, nihil inde ſperantes. Dicebat dom. Iaco. But. ⁊
6 bene, † vt puto, ꝙ de mente, ⁊ voluntate iuris ciuilis eſt, quod vſu‑
re poſſint exigi, ſecūdum formā l. eos j. de vſur. vt placet in c. naui‑
ganti. extra, de vſur. ⁊ §. ſin autē diſtulerint. in aut. de eccleſia. tit. ſed
tamē nō fuit de prāte, qꝛ cū Imperator ſit inferior deo non potuit
legē Dei tollere, vt l. nā magiſtrat⁹. ff. de arbi. ad Treb. l. ille. a quo.
§. tēpeſtiuū. Et ſi dicatur, quare Imperator Iuſtinianus, qui fuit
catholicus valde, hoc permiſit? Ad hoc reſpondet gl. in decretis.
7 x. diſt. c. j. quod fecit vt euitarentur maiora mala, † vt rapine. Sum‑
le xxxiij. q. ij. c. ſi qd verius. ⁊ iſta talis permiſſio non excuſat a pec‑
cato. Et ideo tenendum eſt vſuras nullo modo exigi, vt vſuras, ſed
8 vt intereſſe, † ſecundū preceptū iuris canonici, vt gl. dicit hic, ⁊ j. de
actio. emp. l. curabit. ⁊ de vſur. l. ij. ff. de acti. emp. l. Iulianus. §. idem
Papinianus. extra de vſur. ca. conqueſtus. quicquid dicat Cy. j. de
vſu aut. ad hec. ¶ Quero vlterius, que vſure ſunt permiſſe ⁊ licite?
⁊ dic ꝙ aliquando petūtur, vt ſors: ⁊ iſte ſunt permiſſe ⁊ licite, vt l.
idēque. §. ſi mādauero. ff. mandati. ſicut indebitum exactū a procu‑
ratore, debet mihi reddi, licet indebite exegerit nomine meo. vt l. ſi
procurator. ff. de condict. indebit. Aliquando petuntur, vt no. in c.
conqueſtus. extra de vſur. ⁊ l. j. §. ſi. ff. de eo quod cert. loc. Quedam
petuntur, vt lucrū, ⁊ iſte ſunt prohibite, vt l. ſocius q. ff. pro ſo. Sed
quid in vſuris, que non veniunt ex pacto, vel ex conuētione: ſed ex
diſpoſitione legis propter contumaciā, vel morā, vt in vſura q̄ di‑
citur propter dotē tardius ſolutā, nūquid talis vſura eſt licita? vi‑
detur ꝙ ſic, vt in aut. de eccleſ. tit. §. ſin autem. vbi ideo vſura eſt li‑

cita,qꝛ venit ex diſpoſitione legis non ex pacto ſeu ex facto hoīs.
Sed quidā theologus dicit ꝙ tales vſure etiā nō ſunt licite,qꝛ il-
le nō veniūt ſm curſum tpis,ſed qꝛ ex mora.i.pena per legē ſtatu-
ta ſunt,dico illas eſſe licitas.ꝛ h.d.Jac.bu.in l.iſta.Sed qs ſit effe
ctꝰs,vtrū ſint licite de iure ciuili,vel prohibite,dixi in l.quecunqꝫ.
ī.de heretic.¶ Sexto oppono ꝙ duo fuerunt Petri apoſtoli vt
hic in textu:Petrū Alexandrie,ꝛc.Sed cōtra eſt,qꝛ vnus fuit tm̄,
vt hic in gl.¶ Septimo opp.hic dicitur,dementes.Contra ff.de
h offic.preſid.l.diuus.Sol.quedam eſt dementia[h] vera,ſic†loquitur
i ibi,quedā ficta,ꝛ impropria,vt hic,ꝛ l.Titia.de inoff.teſt. ¶ Oc-
tauo opponitur,qd non debeant puniri niſi a Deo,vt ī.de iureiu.
l.ij.Sol.dicit gl.periurium,de quo loquitur ibi,non punitur cor-
poraliter,ſed alio modo ſic,vt hic,ꝛ l.penul.ī.de indi.vidui.tollen.
10 †Tu dic ar.de periuro ad hereticum non procedere,niſi forte di-
ceret periurium non eſſe peccatū,qꝛ tūc eſſet hereticus.Dic ergo
aliud in heretico,vt hic,aliud in periuro, vt ibi,de quo dic plene
vt ibi,per Cy.Nono opp.dicitur hic,ꝙ heretici ſunt infames.Cō-
tra,infames repelluntur a teſtimonio,vt l.iij.§.lege Julia.ff.de te.
Sed video ego ꝙ admittūtur,vt l.qm̄.ī.de heret.ergo nō ſunt in-
fames.Timore huiꝰ cōtrarij,ſunt in gl. due ſolutiones principa-
les.Prima eſt ꝙ hic intellexit de infamia,que infertur ipſo iure,ꝛ
ad contraria rn̄det tribus modis.Secūda ſolutio eſt[i], ꝙ hic ſunt
infames ſcꝫ per ſententiā,non ipſo iure:ꝛ ideo ante condēnationē
l poſſunt eſſe teſtes,[l] vt in lege cōtraria.Jſta vera.Alia ſolutio non
eſt vera,qꝛ cōtra hunc tex.Nam ſi bene inſpicitur,primo dat eis
penā ipſo iure,qꝛ vocātur heretici,ꝛ erunt infames.Secundo pu
niuntur a Deo.Tertio punientur pena imponēda per ſentētiam
principis.Apparet ergo ꝙ primo loquitur de pena,que infertur
ipſo iure.Sed hanc ſolutionem quidā intelligūt de infamia facti,
que infertur ipſo iure,vt eſt exemplū prime partis,quidā de infa-
mia iuris,ꝛ hoc intendit ſecūda,ꝛ tertia ſolutio,q̄ eſt verior.Bre-
11 uiter veritas eſt iſta,aut loquitur de iure nouo,†ꝛ omnes heretici
ſunt infames,ꝛ etiā repelluntur a teſtimonio,vt in aut.Gazaros.
ī.de hereti.Aut de iure iſto,ꝛ ſunt infames de facto,non de iure,
vt hic,ſm Pet.ꝛ Cy.ꝛ Jac.But.ꝙ apparet ex cōtinuatione lite-
re,que dicit bonos vocari Chriſtianos,malos vero dementes,ꝛc.
Et ſic loquitur de quadam infamia facti,ꝛ hec non repellit quem
a teſtimonio,qꝛ habet ſolum duos effectus,vt ī.ex quibus cau.in
fami.irro.l.nullam.ff.de his qui notan.infa.l.j.in princ.Unde here
tici ſecundū iſta tempora non repelluntur a teſtimonio vigore hu
ius l.ſed per diſpoſitionem l.quoniam.ī.de hereticis.vbi per Cy.
12 ¶ Habes ergo,† ꝙ infames de facto poſſunt eſſe teſtes. Contra
facit l.Caſſius ff.de ſenato.cuius occaſione diſtingue. Aut que-
ris de infamia iuris aut facti,ſi iuris,ſine dubio repelluntur a te-
ſtimonio,vt l.iij.§.lege Julia,ff.de teſti.niſi forte in ſubſidiū,ꝛ tunc
cū tormentis.vt l.ſerui.cum gl.ff.de teſt.ꝛ l.ob carmē.§.pe.eo.titu.
Aut de infamia facti,ꝛ tūc diſtingue,qꝛ aut in ciuili ꝛ non repel
litur,ſed minus eis creditur,vt in hac gl.ꝛ nota.ff.de Carb.edic.l.
iij.§.due aūt cauſe.poſſunt tn̄ in tm̄ eſſe viles,ꝛ ignoti ꝙ repellerē
tur.vt in aut.de teſt.§.ſi.vero.in prin.Aut in cauſa criminali,ꝛ ibi
non admitterentur,qꝛ debēt eſſe probationes luce meridiana cla
riores,vt ī.de prob.l.ſciant.ſed iſtius teſtis fides vacillat:ergo,ꝛc.
Jſtud probatur extra de teſti.c.teſtimoniū.ꝙ intelligo niſi in ſub-
ſidium,ſicut dictum eſt de infamia iuris , ꝛ facti.l.qui vltimo.ff.de
pen.¶ Queritur que ſit illa vindicta, quam imponit Princeps.
13 †Rn̄deo ſm vltramontanos,aut ſunt in maiori hereſi,[k] ꝛ puniunt
k maiori pena,vt ī.de hereti.l.Arriani.ꝛ l. Manicheos. Aut ſunt
in minori,ꝛ puniuntur alia minori pena,vt eo.titu.l.quicunqꝫ.ſed
hoc extra,de here.c.pe.ſimpliciter dicit.Aut quis docet hereſim,
ꝛ punitur ad mortē,aut eſt de adſiſtentib.ꝛ tunc minori pena,vt l.
quicunqꝫ.ſed dic vt ibi.¶ Nunc veniamus ad glo.que dicit,qd ſi
Bonon.ꝛc.cuius occaſione vidēda ſunt duo.ꝛ primo vtrū ſtatu-
tū porrigatur extra territoriū ad nō ſubditos,ſcdo vtrū effectus
l ſtatuti porrigat extra territoriū ſtatuentium.¶ Et primo quero,[l]
qd de ꝯctibus.pone ꝯctum celebratū per aliquē forenſem in hac
ciuitate,litigiū ortū eſt,ꝛ agitatur lis in loco originis contrahen-
tis,cuius loci ſtatuta debent ſeruari , vel ſpectari,qꝛ ille q̄ſtiones
ſunt multū reuolute omiſſis alijs diſtin.plenius quā doc.dicāt hic
m diſtingue,aut loquimur de ſtatuto[m],aut de cōſuetudine,q̄ reſpiciūt
ipſius contractus ſolēnitatē,aut litis ordinationē,aut de his que
pertinent ad iuriſdictionē ex ipſo cōtractu eueniētis executionis.
14 ¶ Primo caſu inſpicitur †locus cōtractus,vt l.ſi fundus.de eui.
ꝛ l.ij.ī.quēadmo.teſta.ap.¶ Scdo caſu,aut queris de his que p-
15 tinent ad litis†ordinationē,ꝛ inſpicitur locus iudicij, vt ff.de teſt.
l.iij.in fi.¶ Aut de his que pertinent ad ipſius litis deciſionem,ꝛ
tūc,aut de his que oriuntur ſm ipſius ꝯctus naturam tpe cōtra-
16 ctus,aut de his que oriuntur ex poſt facto ꝓpter negligentiā vel
n moram.¶ †Primo caſu inſpicitur locus ꝯctus,vt d.l.ſi fundus.[n]
in prin.ꝛ intelligo locū ꝯctus,vbi eſt celebratus ꝯctus,nō de loco,
in quē collata eſt ſolutio.Nam licet fundus debeat ſolui vbi eſt,ta
men inſpicitur locus celebrari contractus.vt d.l. ſi fundus,ꝛ ita
* ſentit Dy.in l.cōtraxiſſe *.ff.de actio.ꝛ ob.¶ †Fallit in dote,[o] vt ff.
17 de iud.l.exigere propter rationem ibi poſitam in text.¶ †Secūdo
o caſu,aut ſolutio eſt collata in locū certum,[p] aut in pluribus locis
18 alternatiue,ita ꝙ electio ſit actoris,aut in nullū locū, qꝛ promiſſio
p fuit facta ſimpliciter.Primo caſu inſpicitur conſuetudo,que eſt in
illo loco,in quem eſt collata ſolutio,vt ff.ſi cert.pe.l.vinū.in fi.ꝛ in l.
in hac.de triti.ꝛ expreſſe ff.de vſu.l.j.in princip.cum glo.in ver.con-
tractum.Secundo ꝛ tertio caſu inſpicitur locus; vbi petitur,vt d.
l.vinum.ꝛ de tri.l.fin.Ratio predictorum eſt,quia ibi eſt contracta
negligētia ſeu mora. ¶ Ex predictis poſſunt ſolui multe queſtio-
q nes.[q] Statutum eſt Aſſiſij,vbi eſt celebratus contractus dotis,ꝛ
matrimonij quod vir lucretur tertiam partem dotis vxore morien
te ſine liberis,in hac vero ciuitate Peruſij,vnde eſt vir,ſtatutū eſt
19 ꝙ vir lucretur dimidiam,ꝙ ſpectabitur?†Certe eſt ſtatutum terre
r viri,[r] vt l.d.exigere.¶ Ecce alia[s] hic eſt ſtatutum,ꝙ iura petēdi de
s bitum preſcribantur[t] decem annis,modo quidā Florentinus mu-
t tuauit centum in curia Romana ſub pacto de reddendo in ciuita-
te Peruſij,certe ſi tacuit per decē annos,erit ibi locus ſtatuto, qꝛ
u eſt contracta in illo negligētia.[u] Sed predicta videntur contra gl.
que eſt ff.de eo ꝙ certo loco.l.ij.in princ.vbi videtur dici,ꝙ non in-
ſpiciatur locus contractus,ſed iudicij certe illa gl.ibi reprehendi-
tur.Sed hic Gul.ſaluat ea in hunc modū, ꝙ aut loquimur quan-
do contractus tractat de his que inſpiciunt quemlibet, ſecūdum
contractum rei,ꝛ ex promiſſione contrahentium,ꝛ tunc inſpicitur
locus contractus.vt d.l.ſi fundus.ſed in his que veniunt ex proui-
ſo,vt quando agitur ad reſoluendū contractum tunc inſpicitur lo
x cus iudicij,[x] vt d.gl.ad ꝙ facit ff.de ſol.l.qui res.ver.diuerſum.Jta
dicit ipſe ꝛ iſta verba non habent ſaporem veritatis,nā regula iu-
ris eſt ꝙ inſpicitur cōſuetudo loci,vbi contractū eſt,vt l.ſemper in
20 ſtipulationib.de reg.iur.Breuiter dicerem ſic,†Aut quis vult pe-
tere reſtitutionē ex leſione contingente in ipſo contractu tempore
y contractus,ꝛ inſpicimus locū contractus.[y] Aut ex leſione contin-
gente poſt contractum ex alijs negligētijs,vel mora, ꝛ inſpicimus
locū vbi eſt illa mora cōtracta,vt ex predictis apparet, ꝛ ſic ſi eſſet
in loco iudicij,inſpicimus locum iudicij,ꝛ hoc modo illa gl.poſſet
z verum dicere,alias eſt falſa.¶ Secundo quero,[z] quid de delictis.[a]
a ſi forenſis delinquit hic,vtrum puniatur ſecundū ſtatuta huius ci
uitatis.Jſta queſtio tangitur per Cy.hic,ꝛ ī.que ſit lon.cōſu.l.j.dic
latius.Aut illud,ꝙ cōmiſit in hac ciuitate,eſt delictū de iure com-
* muni,ꝛ punitur ſecundū ſtatuta,*ſeu conſuetudinē huius ciuita-
tis,vt ī.vbi de cri.agi opor.aut.qua in prouincia.ff.de extraord.cri.
l.ſaccularij.§.j.ꝛ extra,de ſen.excom.c.a nobis.el j.ꝛ ibi not.per gl.ꝛ
hoc tenet Dy.ff.de accuſa.l.fi.§.pe.ꝛ Ja.de Are.ꝛ omnes.Nec ob.
l.j.vbi ſena.vel cla.ꝛ ibi no.per Cy.aut nō erat delictum de iure cō-
b muni,[b] ꝛ tūc aut ille forenſis ibi tantā moram traxit,[c] ꝙ veriſimi-
c liter debet ſcire ſtatutum,ꝛ tūc idem.Pro hoc induco[d] vbi de cri.
d agi opor.l.ij.ꝛ ꝙ ibi not.in vl.gl.Aut ibi non contraxit tantam mo
ram,ꝛ tūc aut illud factum erat communiter per omnes ciuitates
* prohibitū,vt puta,vt nō trahatur frumētū extra territoriū * (ſine
licentia poteſtatis)ꝙ eſt cōmuniter prohibitū per totam Jtaliā,ꝛ
e iſto caſu non licet allegare ignorantiā ad totalem excuſationē,[e] vt
f ff.de pub.l.fin.§.licet quis. Aut nō eſt ita generaliter[f] prohibitū,ꝛ
non tenetur,niſi fuerit ſciens,vt l.fin.ff.de decre.ab ordi.facien.ꝛ eſt
hodie tex.de hoc extra de conſt.c.vt animarū.li.vj.vbi ignorās non
21 tenet,niſi ignorantia fuerit craſſa ꝛ ſupina.¶ †Tertio quero,quid
g in teſtamēto,[g] pone ꝙ ſtatutū,vel cōſuetudo eſt Venetijs, ꝙ teſtm̄
valeat corā duobus vel tribus teſtibus, quidam aduena fecit ibi
teſtm̄,an valeat? Ex hoc themate,primo eſt videndum an conſue-
tudo vel ſtatutū valeat:ſecūdo ſi valeat,an locū habeat in forenſi.
22 h **Circa primum** †paſſum[h] Jac.de Are.qui de hoc diſputauit,ita determinauit,aut il
la conſuetudo eſt ſine conſenſu Principis,ꝛ non valet,eſt enim ex-
preſſe prohibitum,cum ad minus debeant eſſe quinqꝫ teſtes in lo-
cis in quibus non eſt legum peritia,vt ī.de teſta.l.ſi.ergo tale ſtatu
i tum vel cōſuetudo videtur mala,ꝛ temeraria,[i] nam propter timo-
rem falſi eſt inuentum,vt ſint ſeptē teſtes vt.ī.de teſta.l.iubemus.ī.
de fideicom.l.fin.§.cum enim.ſed ex obſeruantia talis ſtatuti(vel
conſuetudinis) faciliter falſitas poterit perpetrari,vt C.de indic.
vidui.tol.l.ij.in fi.Aut conſuetudo eſt de cōſenſu Principis, ꝛ va-
let,quaſi videatur hoc indixiſſe eo quod hoc ſcit ꝛ patitur, vt.ff.de
his qui notan.infa.l.quid ergo.§.j.ꝛ l.cum in plures.§.locator hor-
rei.ff.loca.ꝛ ff.de exercit.l.j.§.magiſtrum.ꝛ cōſtat hoc ipſum Prin-
cipem Venetis indulgere potuiſſe ex priuilegio ſpeciali, vt.ī.de
teſtamen.l.ſi non ſpeciali,ꝛ ex tali conſuetudine inducitur priuile-
gium,vt ix.q.iij.c.conqueſtus.ꝛ ita determinauit ipſe. ¶ Ego cre-
k do ꝙ ſtatutum,[k] ꝛ cōſuetudo,valeant,etiam Principe ignorāte,[l]
l nam ad hoc vt teſtamentum in ſcriptis factū proſit, requiritur pu
blicatio.ī.de teſt.l.publicati.ꝛ ff.quemadmo. teſt.aper.l.ſed ſi quis
ex ſignatoribus.vt ibi no.ſed illa ſolēnitas publicandi pōt per ſta-
23 tutum,ꝛ conſuetudinē minui,ꝛ mutari,vt l.ij.ī.quēadmo.teſt.ape.
ergo ꝛc.Secūdo,pater pōt inter liberos cū duobꝰ teſti.diſponere.

vt l.hac

vt l.hac cõſultiſſima.§.ex imperfecto.ĩ.de teſta.ĩ.famil.erciſ.l.ſi.Jta
poteſt patria diſponere circa ſubditos, cũ eius poteſtas equipa-
retur poteſtati patris,vt l.veluti.ff.de iuſti.⁊ iu.⁊ ff.de cap.l.poſtli-
miniũ.§.filius.Preterea, nõ reperitur prohibitũ facere tale ſtatu-
tum:ergo videtur permiſſum,vt d.l.omnes populi. ¶Non ob.l.ſi.
ĩ.de teſta.qꝛ ibi cõſuetudo preterita limitatur,nõ autẽ futura pro-
m hibetur[m]. Et ita videtur ſentire Cy.* in l.dudũ.de cõtrahen.emp.
* Non ob.ꝙ dicitur,ꝙ eſt temeraria, qꝛ imo vtilis,⁊ bona,⁊ fauora-
bilis facta tã ratione teſtãtis,ſicut iura ſtatuũt in militãtibus,quã
etiã ratione eorũ,quibus relinquit̃,ſicut iura faciunt inter liberos,
etiã ratione teſtiũ,ne a ſuis negotijs auocent̃,ar.ff.queadmo.teſta.
ape.l.ſed ſi qs ex ſignatoribꝰ. ¶Circa ſecundũ.an talis cõſuetudo
24 trahat̃ ad foreſem.† Jac.de Aret.determinauit ꝙ non,per l.ſi non
ſpeciali.ĩ.de teſta.de iure fi.l.ſed ſi accepto.in fin.Preterea.licet ſit
n cõceſſum ruſticis[n] vt poſſint teſtm̃ facere corã quinqꝫ teſtib.tamen
quibuſlibet illic exiſtẽtib.non cõcedit̃ hoc,ar.ff.de iure codic.l.con-
ficiunt̃.§.j.Preterea,ſi ſtatutũ dicit̃ ius propriũ ciuitatis ergo non
trahit̃ ad extraneos,vt d.l.oẽs populi. ¶Mihi autẽ videt̃ dicen-
o dum[o], aut ſtatutũ limitat pſonas ciuiũ,⁊ non porrigit̃ ad foreſes.
Sic intelligo l.ſi.de teſt.cõiuncta d.l.cõficiunt̃.§.j.nã ibi loquit̃ ſpe-
cialiter in ruſticis,nec ratiões ibi poſite habẽt locũ in omnib.Aut
ſtatutũ loquit̃ ſimpliciter ⁊ indefinite,⁊ habet locũ in foreſib.ibi te-
p ſtantibus,[p] vt d.l.ij.queadmo.teſt.aper. ¶Et circa ea que ſunt de
25 volũtaria iuriſdictione,†ſtatutũ cõtinet foreſes.vt l.j.ĩ.de emãci.li.
Pro hoc induco ſpecialiter ff.de teſta.mili.l.ſi. Preterea,ita eſt in
cõtractib.vt l.ſi fundus.de euic.vt ſ.dictũ eſt:ergo,⁊c. Nec obſt.l.ſi
non ſpeciali.qꝛ intelligo ſecũdũ iſtã diſtinctionẽ.Nec ob.l.ſed ſi ac-
cepto.qꝛ loquit̃ in obſidib.qui non ſunt ciues Romani,nec habẽt
teſtamẽti factionẽ,vt l.obſides.ff.de teſta.ideo oportet ꝙ accepto
demum vſu toge,habeant̃ vt ciues,vt poſſint facere teſtamentũ ſe-
cundũ conſuetudinẽ locorũ,vt dictũ eſt. ¶An autẽ tale teſtamen-
tum porrigat̃ ad bona alibi exiſtẽtia.vbi nõ eſt talis cõſuetudo,in-
q fra dicemus. ¶Sed circa hoc dubitatur[q], quid ſi ſtatutũ diſpo-
nit circa perſonã,vt ꝙ filiuſfa.poſſit facere teſtamentũ, forenſis fi-
26 liuſfa.in illa ciuitate teſtat̃,an valeat? Dico ꝙ non, † qꝛ ſtatuta nõ
poſſunt legitimare perſonã ſibi nõ ſubditã, nec circa ipſam perſo-
r nam aliqd diſponere, [r] vt ff.de de tu.⁊ cura.dat.ab his.l.j.in fi.⁊ de
tute.l.etiã.⁊ ibi no.Non ob.qd ſ.dictũ eſt circa ſolẽnitatẽ. Nã ſolẽ-
nitas actus pertinet ad iuriſdictionẽ eius,in cuius territorio agit̃,
ideo variat̃ ſcdm diuerſitatẽ locorũ, vt l.iij.in fi.ff.de teſt.⁊ ff.queãd.
teſt.aper.l.ij.cum ſi.ſed vbicunqꝫ perſona nõ eſt vniformis,quis nõ
poteſt diſponere niſi circa perſonã ſibi ſubditã. ¶Sed cõtra pre-
dicta eſt l.j.ĩ.de emãci.li.vbi etiã perſona nõ ſubdita(limitat̃ alias)
legitimat̃ ſcdm formã ſtatuti? Reſpõdeo,illud ſtatutũ nõ (limitat
alias) legitimat directõ perſonã,qꝛ nõ poteſt,ſed legitimationi ibi
fiende dat formã,⁊ ſolẽnitatẽ, vt ꝙ emancipatio fiat cũ tali iudice.
Cum ergo reſpiciat ſolẽnitatẽ,trahit̃ ad foreſes. ¶Et ideo dico,ſi
s ſtatutũ diſponit[s] impediẽdo perſonã,vt ecce ſtatutũ dicit.Uir nõ
poteſt inſtituere heredẽ vxorẽ ſuã.Certe ſi foreſis hic teſtabit̃, non
impeditur inſtituere vxorẽ ſuã,per predictas rationes. Hoc tenet
ſpec.ti.de ſen.§.qualiter.ver.itẽ põne quidã. ¶Quarto quero,qd
in his que nõ ſunt cõtractus,neqꝫ delicta,neqꝫ vltime volũtates?
Pone quidã habet domũ hic,⁊ eſt queſtio,an poſſit altiꝰ eleuare?
Breuiter cũ eſt queſtio de aliquo iure deſcendẽte ex re ipſa, debet
27 ſeruari cõſuetudo † vel ſtatutũ loci,* vbi eſt res,vt ĩ.de edi.priua.l.
* an in totũ.ita intelligo l.vẽditor.§.ſi cõſtat.cõm.predi. ¶† Quinto
28 quero,vtrũ ſtatuta,⁊ ꝯſuetudines laicorũ ligẽt clericos,[t] ⁊ debeãt
t ſeruari in curia epiſcopi? Uidet̃ ꝙ nõ,extra de cõſti.c.que in eccle-
ſiarũ.⁊ c.eccleſia ſancte Marie,ꝙ tenet Cy.ĩ.que ſit lõg.cõſuet.cir-
ca fi. ¶In hoc pũcto mihi videt̃.ꝙ nos habemus aut.caſſa.ĩ.tit.j.
ex cuius intellectu declarat̃ iſte pũctus. Dicit enim ibi.ꝙ non va-
leant ſtatuta laicorũ cõtra libertatẽ eccleſiarũ.⁊ earũ perſonas. A
cõtrario ergo innuit, ꝙ ea que nõ ſunt cõtra libertatẽ eccleſiarũ,⁊
earũ perſonas valeãt.Hoc etiã dicit c.nouerit.extra de ſen.excom.
29 ſed illa ſtatuta dicunt̃ eſſe cõtra libertatẽ eccleſie, † que ſunt cõtra
priuilegia conceſſa eccleſijs, ⁊ clericis.vel collegijs a Papa vel a
pncipe,vt no.per Jnn.in d.c.nouerit. ¶Hoc premiſſo in hac que-
ſtione ſic diſtinguerẽ, Aut ſtatuta ſunt directo ſuper eccleſijs vel
rebus eccleſiaſticis,⁊ nõ valẽt,qꝛ nõ pertinẽt ad iuriſdictionẽ con
cedentis,vt extra de conſtit.c.eccleſia ſancte Marie.Aut ſtatuta
ſunt facta ſimpliciter,⁊ tũc aut redũdãt cõtra ea,que ſunt cõceſſa
eccleſijs,vel clericis in priuilegiũ,⁊ nõ valẽt,vt d.aut.caſſa,⁊ c.no-
uerit.aut cõtra ea, que cõpetunt eccleſijs, vel clericis nõ in priui-
u legium,ſed vt cuilibet,⁊ tunc ligãt clericos [u], ⁊ ſunt ſeruãda in fo-
x ro epiſcopali [x], dum tamen ſint honeſta,vt extra de eo qui mit.in
poſſe.cau.rei ſer.c.cum veniſſent.de in integ.reſt.cõſtitutus.c.de re
iudica.in c.cũ cauſa.vbi ideo retractatur, qꝛ fuit cõſuetudo mala.
* Secus ſi fuiſſet bona,vt ibi not.⁊ per glo.ff.de poſtu.* l.ex ea.in fi.
¶Subijcio exẽplum,eſt hic ſtatutũ ꝙ inſtrumentũ publicũ man-
detur executioni ſine libello,modo quidã laicus petit a clerico co-
y ram epiſcopo, an offeratur libellus [y] contra predictã conſtitutio-
nem? Uidetur ꝙ non,qꝛ in foro epiſcopali debet ſeruari tale ſtatu-
z tum [z]. Sed Hoſtien.in Summa de cõſuetudine.§.de veritate.ver.
ſed pone ꝙ inter laicos.⁊ verſi.quid ſi clericus.dicit contrariũ.ſed
hoc mihi non placet, qꝛ cõtra predictũ c.cum veniſſent,in his que
30 pertinẽt † ad proceſſum in foro eccleſiaſti.ſeruatur cõſuetudo lai-
corum,vt apparet ex text.cum dicit, vellent procedere,⁊c. ¶Do
a etiam alia exempla.[a] Cauetur ſtatuto huius ciuitatis, ꝙ non va-
leant teſtamẽta propter omiſſam inſinuationẽ, modo quidã cleri-
cus fecit teſtamentũ,non fuit inſinuatũ,non valet,niſi cõtineantur
☞ legata ad pias cauſas, ⁊ quantũ ad illa teſtamentũ nõ infirmare-
tur,qꝛ conceſſum eſt in priuilegiũ,vt valeant (teſtamenta ad pias
cauſas) etiã cum duobus teſtibus.extra de teſta.c.relatũ.quantũ
31 vero ad alia † teſtamentũ vitiat̃.qꝛ clericis nõ eſt cõceſſum(in)pri-
uilegiũ,vt ipſi poſſint facere teſtamẽtum, imo ipſi poſſunt(tantũ)
eo iure,quo poſſunt alij hoĩes,⁊ cõſuetudo ſeu ſtatutũ honeſtũ eſt
b vt obuietur fraudibus [b], vt ponit de teſtamẽ.Hoſti.in ſumma,tit.
de teſta.§.qualiter.ver.ſed contra.videtur dicere ꝙ in foro ſeculari
priuatur iure ſuo,in foro eccleſiaſtico ſecus, qd inquantum diſtin-
ctioni precedẽti cõtradicit nõ placet ex iuribus predictis. ¶Se-
xto videndũ eſt,an ſtatuta,vel cõſuetudines porrigant effectũ ſuũ
32 extra territoriũ, † qd examinandũ eſt per multas queſtiones,quia
quedã ſtatuta ſunt prohibitoria nõ ratione pene,ſed ratione alte-
rius ſolẽnitatis,quedã ſunt permiſſiua,quedã prohibitiua. ¶Cir-
ca primũ ſic dico, Aut ſtatuta ſunt prohibitiua ratione ſolennita-
tis alicuius actus,vt qꝛ dicit ſtatutũ ꝙ nõ fiat teſtamentũ, ſeu in-
ſtrumentũ,niſi corã duobus notarijs, vel alia ſolẽnitatate:tũc tale
ſtatutũ non porrigit̃ extra territoriũ ſtatuẽtis, qꝛ in ſolẽnitatibus
ſemper inſpicimus locũ,vbi res agitur,vt ſ.dictũ eſt tam circa cõ-
tractus quã circa vltimas volũtates.Aut ſtatutũ eſt prohibitiuũ
in rem.⁊ reſpectu rei,vt qꝛ prohibet dominiũ rei alienari extra con
ſortes,tũc vbicũqꝫ fiat diſpoſitio de tali re,nõ valet,qꝛ talis diſpo-
ſitio afficit rem,⁊ impedit dominiũ trãſferri,vt Jnſtit.quib.alie.lic.
in princ.⁊ de fun.do.l.j.de rei vxo.act.l.j.§.⁊ cũ lex.⁊ no.in l.ea lege.
de cond.ob cau.facit l.an in totũ.de edi.pri.Aut ſtatutũ eſt prohi-
bitiuũ in perſonã,⁊ tũc aut cõtinet prohibitionẽ fauorabilẽ,vt pu-
ta,ne minores decipiant̃ in cõfectione teſtamentorũ, ſtatuit̃ ꝙ mi-
nor xxv.ann.nõ poſſit facere teſtamentũ,vel pone,ſtatutũ eſt,ꝙ vir
non poſſit legare vxori,vel ecõtra,⁊ hoc eſt factũ ne mutuo amore
ſe adinuicẽ ſpoliẽt,vel decipiãt, tunc talis prohibitio cõprehẽdit
c etiã ciuẽ [c] illius ciuitatis,* vbicũqꝫ exiſtentẽ in ſimili,⁊ in eo,cui in
* ſuo iudicio bonis interdicit̃,intelligit̃ generaliter,nam illa interdi-
ctio que eſt fauorabilis ne ſua bona pereãt,extẽdit effectũ ſuũ vbi-
d cunqꝫ ſint bona[d] vt hic,⁊ de ver.obl.l.is cui bonis.de cur.fur.l.Ju-
lianus. Eadẽ ratione iſta interdictio ſpecialis ⁊ in illo actu,eſt illa
equiparatio interdictionis generalis ⁊ ſpecialis,probat̃ ff.de caſtr,
pec.l.caſtrẽſi.in prin.⁊ §.j.de admi.tu.l.ſi duo.in fi. Aut ſtatutũ cõ-
e tinet prohibitionẽ odioſam,⁊ tũc nõ porrigit̃ extra territoriũ[e] ſta-
* tuentium,* vt l.ex ea.in fi.ff.de poſt.Et ideo dico,ꝙ ſtatutũ diſpo-
f nens,ꝙ filia femina [f] nõ ſuccedat[g],cũ ſit prohibitoriũ.⁊ †odioſum,
g vt l.maximũ vitiũ.ĩ.de lib.pre.ad bona alibi ſita nõ porrigitur.[h] Et
33 de iſta diſtinctione, de prohibitione rationali, fauorabili ⁊ odioſa
h facit extra de ſen.excom.c.ſi ſentẽtia.§.fi.li.vj. ¶† Septimo quero,
34 circa ſtatuta permiſſoria,circa qd ſunt duo vidẽda,ſcilicet an actꝰ
permiſſus poſſit exerceri extra territoriũ permittentis.Jtẽ ſi exer-
cetur in ipſo actu,ſeu loco permiſſo, an habeat effectũ extra terri-
torium.⁊ iſta duo ſimul tractabimus. Aliquãdo enim ſtatutũ con-
cedit,⁊ permittit id,ꝙ rationabiliter nõ cõpetit,niſi in his,in qui-
bus ſpecialiter priuilegiũ eſt cõceſſum. Uerbi gratia.per ſtatutum
i ciuitatis aliquis eſt effectus notarius, [i] nũquid poſſit cõficere in-
ſtrumẽtum extra territoriũ ciuitatis illius? De hoc diſputat ſpec.
in ti.de inſtr.edi.§.reſtat.ver.quid de his.Ego credo,ꝙ extra terri-
torium nõ poterit cõficere inſtrumẽta,⁊ idẽ in ſimilib.queſtionibꝰ,
35 que fieri poſſunt in territorio. Nam actus † qui etiã ſpectãt ad iu-
k riſdictionẽ voluntariã,[k] quãdocunqꝫ cõcedunt̃ ab alio inferiore a
principe, non poſſunt exerceri extra territoriũ.ff.de offi.proconſul.
l.ij.que notabilis eſt ad hoc. Facit de foro cõpe.c.romana.ver.nec
36 clericos.lib.vj.⁊ illã alle.ſpec.pro caſu.Credo tamẽ † ꝙ inſtrumen-
ta a tali notario cõfecta in territorio,vbicunqꝫ extra territoriũ fa-
ciant fidem,ſic emãcipatio facta corã eo,qui habet iuriſdictionẽ a
l lege municipali, [l] habetur rata vbicunqꝫ, vt ĩ.de emancip.lib.l.j.⁊
* hoc ideo,qꝛ hoc eſt magis ad ſolennitate,* quam ad diſpoſitionẽ,
vt ĩ.videtur. ¶Quandoqꝫ ſtatuta ſunt permiſſiua.permittẽdo id
ꝙ de iure cõmuni permittitur,ſed per ſtatutũ tollitur obſtaculum
quod erat de iure communi. Et iſtud pluribus modis contingit.
Quandoqꝫ tollitur obſtaculũ ſolennitatis , vt puta per l.in teſta-
m mento requirit̃ ꝙ ſint ſeptẽ teſtes.ſtatutũ eſt ꝙ ſufficiãt quatuor.[m]
certe hoc ſtatutũ valet.Et ſi dubitet̃ vtrum teſtamentũ factũ intra
* territoriũ obſeruet̃ quo ad bõa teſtatoris,q̃ ſunt extra territoriũ.*
Jſta queſtio tractat̃ per multos.ſ.p Hubertũ de bobio,⁊ alios vl-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

tramōta. antiquos, quorū opi. refert ſpec. de inſtr. edi. §. cōpēdioſe.
ver. qd ſi de conſuetudine. nec ibi apparet qd velint, poſtea ſupue-
n nit Iac. de Rauē.[n] q dixit ꝙ inſtitut⁹ habebit bona q̄ ſunt ītra ter-
ritoriū, bona vero q̄ ſunt extra territoriū: habebūt venīētes ab in-
teſtato, per l. pupillo. ff. de tu. ⁊ cur. da. ab his. ⁊ de admini. tut. l. Ti-
tiū. §. tutore. Nec ob. ꝙ deceſſit pro parte teſtatus ⁊ pro parte inte
ſtatus, vt l. ius noſtrum. ff. de re. iu. q: hoc facit diuerſitas cōſuetu
dinū, ſicut hoc facit alias diuerſitas patrimonij, vt ff. de ado. l. ſi ar
rogator. ⁊ ꝙ ibi no. ⁊ in hoc olim reſidebat Cy. ſuperuenit poſtea
37 Gul. de cu. q dicit indiſtincte teſtm̄ † valere, ⁊ porrigi ad bona vbi-
cunq;, etiā ſi ſint extra territoriū. Quod probat. primo, q: ſtatutū
operatur circa teſtm̄, ꝙ ſi fuerit validū ab initio ex ipſo teſtamēto
porrigetur ad oia bona per quandā cōſequentiā, lz ſtatutū nō poſ
ſit diſponere de bonis directo: ſed ꝑ cōſequentiam, vt l. iij. §. j. de le.
tut. ⁊ inſt. de leg. patro. tute. in prin. Preterea ſicut actio cōpetens
pōt ꝓponi alibi, quā vbi ſit fundus, ſic diſpoſitio alibi pōt fieri, ꝙ
vbi ſit res, vt j. de preſcr. lōg. tēp. l. fi. Preterea acta facta corā vno
iudice, faciūt fidē corā alio, vt j. de edē. l. is apud quē. de appel. l. ne
cauſas. ⁊ l. a ꝓconſulibus. de teſt. l. fi. ⁊ de arb. l. nec in arbitris. cir-
ca fi. Preterea dicit ipſe, ꝙ hic caſus eſt j. de teſta. l. omniū. in fin. ſi
faciat teſtm̄ corā vno iudice, vbi minor requiritur ſolennitas, tn̄ ex
eo adiri poterit hereditas, que aditio effectū hz in oi loco, ⁊ ī hac
opi. fuit poſtea Cy. ⁊ fecit additionē in lec. ſuis, lz non ita plene re-
citauerit opi. do. gul. ⁊ do. Ja. bu. idē tenebat ꝑ l. ſi nō ſpāli. j. de teſ.
6 vbi vr̄ caſus, ⁊ ꝑ l. ij. quēad. teſ. aper. Iſta opi. mihi plz⁹ ꝑ rōnes pre
dictas excepta prima rōne Guli. que mihi diſplicet, vt j. dicā. Ad
predictorū cōfirmationē induco l. fi. j. de teſta. vbi teſtm̄ factū in ru
re, corā quinq; teſtib. hz ſuū effectū vbicūq;, lz in alio loco require
ret maior ſolēnitas. Ad idē ꝙ teſtm̄ factū in militia, porrigit ſuos
effect⁹ vbicūq;, ⁊ circa ſolēnitatē act⁹, de quo agit, iſpicitur cōſue-
tudo rēgiōis, vt l. j. in fi. ff. de vē. inſp. ⁊ illud tenerē. Prima autē rō
Gul. non plz, q: ꝙ nō lz directo, lz q̄nq; ꝑ cōſequētiā, ſcz qn̄ illud,
ꝙ non lz directo, hz neceſſariā cōſequētiam ad ꝑmiſſa: alias ſecus,
vt l. ſi is q duos. de li. lega. ⁊ de his q no. infa. l. athletas. §. ſiue aūt.
⁊ no. ꝑ Dy. in l. j. ff. de autho. tut. ſed ſi teſtm̄ fuerit validū, nō ſequi-
tur neceſſario ꝙ habeat oīa bona. Rō q: ex legis poteſtate (diſpo
38 ſitione) pōt † qs decedere pro parte teſtatus, ⁊ ꝑ parte inteſtat⁹,
ſicut in milite, vt ff. de teſt. mili. l. ſi miles. ⁊ l. miles ita. §. j. Ad idē j.
de ſec. nup. l. j. ⁊ ꝙ ibi no. ¶ Interdū vero repiuntur ſtatuta ꝑmiſſi
39 ua, tollētia obſtaculū qualitatis ꝑſone, vt ecce, dicit ſtatutū † ꝙ fi-
* liuſfami.* poſſit facere teſtamentū, vel aliqua perſona de iure pro-
hibita, vel cōtinetur in ſtatuto quod ſpurius poſſit inſtitui, que de
iure cōmuni ſunt prohibita, poſito prohibita, pro cōſtanti, ꝙ talia
ſtatuta valeāt, alibi dicā, modo de ipſorū valore nō dicā. ¶ Queri
p tur, an talis perſona[p] extra territoriū poſſit inſtitui, ⁊ hereditatē
40 adire? Et dico ꝙ non, cū hoc cōcedatur ab alio † inferiori a prin-
cipe, licet ſpectet ad actū voluntariū, tamē non poteſt exerceri ex-
tra iuriſdictionē concedentis, vt l. ij. ff. de offic. proconſu. ⁊ leg. Pro
hoc in aut. quib. mod. nat. effi. ſui. §. filiū vero. coll. vij. vbi legitima-
tio filij, que fit per oblationē curie ciuitatis, non habet locū niſi in
patre offerēte, ⁊ filio nō auo, vel inter alios. Ita in propoſito legi-
q timatio facta per ſtatutū[q] ciuitatis, nō habet locū, niſi in ipſa ciui-
r tate legitimāte. ¶ Sed inſurgit forte[r] dubium, ⁊ quotidianū tale.
Quidam ſic legitimatus facit teſtamentū in ipſa ciuitate, vel ibidē
heres inſtituitur, ⁊ hereditatē adit, an tale teſtamētum valeat, vel
talis aditio porrigatur ad bona, que ſunt in alia ciuitate? Et vide-
41 tur † ꝙ ſic, per ea que dicta ſunt in ſtatuto diſponēte circa ſolēni-
tatem. Preterea, ad idem de emanc. libe. l. j. nam emācipatio ibi fa-
cta, habet effectū in omni loco, vt ſ. dictum eſt in perſona notarij.
Preterea ſentētia lata per iudicē mandatur executioni per iudicē
alterius territorij in bonis etiā alibi poſitis, vt l. argentarium. in fi.
de iudi. ⁊ l. a diuo Pio. §. j. de re iud. ⁊ j. de iud. l. properandū. §. ſin-
autem reus. ita hoc teſtamentū ꝙ eſt quaſi ſententia, vt ff. de teſta.
l. j. porrigatur ad bona alibi poſita. ¶ Sed contra videtur, ꝙ non
porrigatur, vt l. pupillo. de tut. ⁊ cura. dat. ab his, ⁊ de execu. tuto.
l. nō ſolū. §. ⁊ qui in teſtamēto. ⁊ ibi no. Preterea, ſimplex diſpoſitio
non intelligitur niſi de bonis que ſunt in territorio diſponētis, vt
l. cum vnus. §. is qui. ff. de bo. aut. iudi. poſ. Pro hoc in d. aut. quib.
mod. natu. eff. c. ſui. §. filium. vbi legitimatio intelligitur fieri ſtricte.
Pro hoc videtur expreſſum extra, qui filij ſint legi. c. per venerabi-
lem. vbi legitimatio facta ꝑ Papā non trahitur ad ea, que nō ſunt
ſue iuriſdictionis, vt ad hereditatē, ⁊ ad alia tēporalia, que ſunt in
territorio Imperat. vt ibi no. per gl. Gul. ⁊ doc. modernos. ¶ Ad
contraria reſpōdeo, nam aliud eſt in diſpoſitione circa ſolennitatē
s actus,[s] quā circa legitimationē perſone ad actū. Ratio, q: facta
diuerſitate locorū, diuerſificatur ratio ſolēnitatis. Nam in militari
teſtamēto requirūtur pauciores teſtes, q: per occupationē milita-
rem non poſſunt tot homines haberi, ideo ibi ſtatutū eſt de pau-
ciori numero teſtiū. Poteſt etiā eſſe quod in vna ciuitate ſunt ho-
mines magis legales quā in alia: ideo fiunt ſtatuta diuerſa. Ideo
iſta ratio ſolēnitatis habet locū in teſtamēto forenſis, ſicut in ciue.
Ideo ius voluit, quod quantū ad ſolennitatē inſpiciatur effectus
eius, ad omnē locū. Non enim per hoc alteri ciuitati preiudicatur,
cum ille actus vbiq; poterit celebrari, licet non cū illa ſolennitate.
Sed diſpoſitio circa perſonā legitimandā ad actum faciendū non
eſt huius nature, ideo non poſſum legitimare, niſi quantū ad me-
ipſum diſponentē pertinet, nec porrigitur extra meū territoriū, q:
facerē alteri preiudiciū. Non ob. l. j. de emāci. libe. ⁊ ꝙ ſupradictum
eſt de notario, q: ibi ſtatutū non diſponit directo circa actum, ſed
circa ſolēnnitatē actus. Non enim ſtatutū emācipat filiū, quia tūc
non porrigeretur ad forenſes, ſed pater filiū emācipat cum ſolēni-
tate ſtatuti. Idē in notario, non enim adhibetur ipſe ad diſponen-
dum, ſed ad ſolennizandū circa actum ab alio diſpoſitum, vnde eſt
eadem ratio, que ſ. dicta eſt in ſolēnitate. Non ob. ꝙ ſ. dictū eſt de
ſentētia, q: ibi iudex diſponit ſuper iure iam fundato, ⁊ formato, ꝙ
ius reſpiciebat perſonā vbiq;. Ut puta condēnat aliquē occaſione
precedētis obligationis, que ligat reū obligatū in omni loco, ideo
mandat executioni per aliū iudicē. Sed quādo ipſe iudex de nouo
inducit ius faciēdo intra territoriū, tunc nō porrigitur extra terri-
42 torium, vt ſ. probatū eſt. ¶ † Sed poſſet dubitari de tali queſtio-
t ne, conſuetudo eſt in Anglia,[t] quod primogenitus, ſuccedit in
omnibus bonis. Modo quidam habens bona in Anglia, ⁊ in
Italia deceſſit, queritur quid iuris? Jacob. de Rauen. ⁊ Gul. de
Cu. tenent quod de bonis exiſtentibus in Anglia iudicetur ſecun-
dum cōſuetudinē illius loci, de alijs que ſunt in Italia, ſtetur iuri
cōmuni, vt diuidantur inter fratres per d. l. pupillo, de tut. ⁊ cura.
da. ab his. ⁊ quia certa forma eſt data in bonis ibi poſitis, vbique
nō extēdatur, vt j. de iure fiſ. l. certa forma ff. ad muni. l. cōſtitutioni.
Idem tenet Cy. hic. Alij dicūt ꝙ debet inſpici locus vbi eſt adita
hereditas, ⁊ ſic vbi quaſi cōtractus eſt celebratus, vt l. apud Iul.
in fi. ff. ex quib. cau. in poſ. ea. ſicut in cōtractibus inſpicimus locum
contractus, vt l. ſi fundus. de euic. l. in ſtipulationibus. ff. de re. iu.
¶ Mihi videtur, ꝙ verba ſtatuti, ſeu cōſuetudinis ſunt diligēter
intuenda. Aut enim diſponunt circa rem, vt per hec verba: Bona
decedentiū veniāt in primogenitū, ⁊ tunc de omnibus bonis iudi-
cabo ſecūdum conſuetudinē, ⁊ ſtatutū vbi res ſunt ſituate, q: ius
afficit res ipſas, ſiue poſſideātur a ciue, ſiue ab aduena, vt l. reſcri-
pto. in fin. de mune. ⁊ hono. ⁊ l. an in totū. de edifi. priua. Aut verba
ſtatuti ſeu cōſuetudinis diſponūt circa perſonā, vt per hec verba,
primogenitus ſuccedat, ⁊ tunc, aut ille talis decedēs non erat de
Anglia, licet ibi haberet poſſeſſiones, ⁊ tunc tale ſtatutū ad eum,
⁊ eius filios nō porrigitur, q: diſpoſitio circa perſonas, non porri-
gitur ad forenſes, vt dictū eſt ſ. in iij. q. in fi. Aut talis decedēs erat
Anglicus. ⁊ tūc filius primogenitus ſuccederet in bonis, que ſunt
in Anglia, ⁊ in alijs ſuccederet de iure cōmuni, ſecundū ꝙ dicunt
dicti doc. q: ſiue dicatur hoc eſſe ſtatutū priuatiuū de filijs ſequen-
tibus q: eſt odioſum, nō porrigitur ad bona alibi poſita, vt ſ. pro-
batum eſt in vj. q. Siue dicas ſtatutū eſſe permiſſiuū tollendo ob-
ſtaculum ne ſequētes filij impediāt primogenitos, ⁊ idē vt ſ. dictū
eſt. Ad hoc vt inſpiciatur, vtrū diſpoſitio ſit in rem vel perſonam,
43 facit ff. de cōtrahen. emp. l. ſi. in fi. Nec placet illorū opi. † qui inſpi-
ciunt locū aditionis hereditatis; q: aditio nō poteſt ſe referre, niſi
inquantū eſt delata hereditas, vt l. antiqui. ff. ſi pars here. pe. l. ſi ex
aſſe. ⁊ l. ſi ex ſemiſſe. ff. de acqui. here. Sed nō eſt delata niſi predicto
modo, vbi nemo precedit, ⁊c. ſed cōtractus ſe extēdunt quatenus
voluntas cōtrahentis fuit, que fuiſſe preſumitur ſecundū conſue-
tudinē loci vbi res agitur, vt ſ. dictū eſt: ergo, ⁊c. ¶ Octauo circa
ſtatuta punitoria, hoc examinandum eſt per multas queſtiones:
44 Primo an expreſſe † poſſint porrigere ſuum effectū extra territo-
rium ſuum. Ad ꝙ dico, ꝙ aliquādo vterq;, ſcilicet delinquēs, ⁊ ille
* in quē delinquitur extra territorium * eſt forenſis, tunc regula eſt
ꝙ ſtatutū etiā ſi expreſſe caueatur in eo nō porrigitur ad eos, qui
* extra territorium * ⁊c. vt l. fi. ff. de iuriſ. om. iud. q: ſtatuta ſunt ius
propriū ciuitatis, vt l. omnes populi. ff. de iuſti. ⁊ iur. ¶ Iſta regu-
u la fallit in ciuitatibus cōfederatis, ⁊ colligatis inuicē, vt ſi ſtatuto[u]
peruſij caueatur, ꝙ delinquens aſſiſij poſſit puniri hic, vt no. ff. de
capti. ⁊ poſtli. reuer. l. non dubito. in fi. Idem puto, ſi ciuitas in cu-
ius territorio delinquitur, iſtud ſtatutū facere cōſenſiſſet, eadē ra-
tione aliquādo extra territorium huius ciuitatis forenſis offendit
aliquē ciuē, ⁊ cauetur aliquo ſtatuto, ꝙ forenſis hic poſſit puniri,
an valeat? ⁊ videtur ſic, q: laicus offendēs clericū efficitur de foro
eccleſie, vt j. de epiſc. ⁊ cle. aut. item nulla cōmunitas. extra de foro
comp. c. cum ſit. Preterea ratione loci, in quo delictum cōmittitur
45 quis efficitur † de illa iuriſdictione, etiā ſi eſt forēſis. ff. de offi. preſi.
l. iij. j. vbi de cri. agi opor. l. j. ⁊ in auth. qua in prouincia. Sed ſi deli-
quit in loco ciuitati ſubiecto, ſcilicet in perſona ciuis ſui, ergo, ⁊c.
ſed illa nō faciūt, q: in clerico offenſo eſt ratio, q: cōmittitur ſacri-
legium, ꝙ eſt crimen eccleſiaſticū: ideo pertinet ad eccleſiā, vt d. c.
cum ſit. Et iſtud ꝙ dicit ratione loci, ⁊c. intelligo ratione rei immo-
x bilis,[x] vt territorij, nō rei mobilis, vel ſe mouētis. Dic ergo regu-
lariter

lariter, tale ſtatutũ non valet, qꝛ non poteſt diſponere extra terri-
toriũ ſuũ, ⁊ in perſonis ſibi non ſubditis. ¶ Fallit in capientibus ex
naufragio, qui poſſunt puniri a iudice perſone offenſe, ⁊ ſic cũ tale
delictũ pertineat ad perſonas eius iuriſdictionis, poterit aduer-
ſus tales delinquẽtes extra territoriũ fieri ſtatutum, vt ff. de incen.
rui. nau. l. ne quid. §. de his, vt ibi no. per gl. licet Cy. eam nõ teneat
in d. aut. qua in prouincia. in iiij. q. ¶ Item fallit in ciuitatibus fe-
deratis, vt ſ. dixi. Itẽ fallit ſi iudex loci vbi ciuis meus offenditur
offenſam nõ vindicat (vt qꝛ non vult, vel qꝛ nõ poteſt) tunc pote-
rit fieri ſtatutum contra offendentẽ ciuem extra territoriũ. ar. j. de
Iud. l. nullus. cum ſua gl. ⁊ xxiij. q. ij. c. dominus noſter. pro hoc in-
duco Inn. extra de fo. comp. c. poſtulaſti. vbi tenet hoc ſtatutũ ex-
y preſſe valere. Aliquãdo ciuis delinquit extra territoriũ [y] ⁊ de tali
delicto extra cõmiſſo ſtatutũ expreſſe loquitur. Puto ꝙ tale ſtatu-
tum valeat, ſcilicet qꝛ ratione originis põt puniri de delicto vbiqꝫ
cõmiſſo, vt l. j. j. vbi de crim. agi oppo. cum ergo tale delictum ſit de
eius iuriſdictione poterit de hoc facere ſtatutũ. pro hoc facit l. fin.
ff. de decre. ab ord. fac. Pro hoc optime facit de eunuchis. l. ij. ⁊ j. de
commer. ⁊ mer. l. mercatores. Sed iuxta predicta poteſt dubitari:
5 Pone ꝙ exercitus huius ciuitatis ſtat ſuper [z] territorio alterius,
46 vnus forenſis occidit ibi alium forenſem, vtrum poterit puniri † a
poteſtate huius ciuitatis? ⁊ videtur ꝙ non etiã ſi expreſſe ſtatuto
ſit cautũ, vt ſ. dictũ eſt. contrariũ obſeruatur de cõſuetudine. Pro-
batur ſic: territoriũ dicitur a terrẽdo, vt j. de verb. ſign. l. pupillus.
§. territorium. ſed donec exercitus huius ciuitatis eſt ibi, terret ⁊
coercet illũ locũ, merito delictũ ibi cõmiſſum poterit puniri a po-
teſtate tanquam commiſſum in eius territorio. ita dicebat Mar. ⁊
Iac. But. Item quero, quid ſi in ſtatuto hoc non caueat expreſſe,
47 ſed ſimpliciter loquatur ſtatutũ, † vtrum porrigatur extra terri-
torium? Ad eius inueſtigationẽ pono queſtionẽ antiquitus ta-
a ctam. Cauetur ſtatuto ciuitatis Peruſij, [a] ꝙ poteſtas de quolibet
homicidio poſſit inquirere, vel procedere per accuſationẽ, vel in-
quiſitionẽ. Alio ſtatuto cauetur, quod pro homicidio imponatur
certa pena. Accidit, ꝙ quidã Peruſinus occidit extra territoriũ,
queritur vtrũ poteſtas huius ciuitatis poſſit inquirere ⁊ punire
ſecundũ formã ſtatuti, an ſolũ de iure cõmuni. Iſta queſtio fuit fa-
cta per Odof. ⁊ determinauit, ꝙ non poſſit per inquiſitionẽ proce-
di, nec delinquẽs poſſit puniri ſecundũ formã ſtatuti, ſed ſolum de
iure cõmuni. Cuius opi. ponit Alb. de Gan. in fine ſui libelli. Po-
ſtea do. Cy. diſputauit iſtam q. in ciuitate Senarũ, ⁊ determinauit
contrariũ tangẽdo iura Odof. licet de eis nulla fiat mẽtio: idcirco
eius diſputationẽ hic recito, multa inutilia reijciendo. Certũ eſt ꝙ
de iure cõmuni poteſt delinquẽs puniri in loco domicilij vel origi-
nis de delicto alibi cõmiſſo, vt j. vbi de cri. agi oppo. l. j. ff. de inter. ⁊
rele. l. relegatorũ. §. ſed ⁊ in eas. ⁊ §. ſi quis. ¶ Hoc premiſſo videa-
b mus vtrũ poſſit procedi per viam accuſationis tantũ [b], ſcilicet de
iure cõmuni, an per viam inquiſitionis de iure municipali? ⁊ vide-
tur ꝙ ſolum per accuſationẽ, cum de iure cõmuni inquiſitio fiat ad
vindictã publicã, vt in aut. de mãd. prin. §. ꝙ ſi delinquẽtes. coll. iij.
⁊ ad delictũ puniendũ non occultandũ, vt in aut. de armis. §. ſanci-
mus. col. vj. ſed iniuria nõ videtur facta, niſi in eo loco, vbi quis de-
liquerit, nõ in loco vnde oriundus eſt, vt ff. de iuriſ. om. iud. l. ſi quis
id quod. ⁊ l. ſi familia. ergo iudex originis nõ poterit procedere, vel
inquirere. Preterea rectores ciuitatũ dicuntur patres ſubiectorũ,
vt d. §. ſancimus. ⁊ in aut. vt iudices ſine quoquo ſuffra. §. cos autẽ.
coll. ij. ſed homo forẽſis offenſus extra territoriũ, non eſt ſubiectus
illi iudici terre originis offendẽtis, ⁊ ſic nõ eſt ei tanquã pater, me-
rito de iniuria ei facta non poteſt procedere. ¶ Econtra, ꝙ poſſit
procedere, qꝛ de iure cõmuni habet iuriſdictionẽ, vt ſ. dictũ eſt, er-
go illa iuriſdictione poterit vti, cum qualitate ſibi addita per ſta-
tutum, ꝙ procedat per inquiſitionẽ, cum qualitas de facili adda-
tur, vt l. in delictis. §. ſi detracta. ff. de noxa. preterea hoc probatur
ratione proprij intereſſe. Nam reipub. intereſt habere bonos ſub-
ditos. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. l. j. §. fin. ⁊ in auth. vt iud. ſine
quoquo ſuffra. §. cogitatio. ſed homines boni efficiũtur, ſi eis pena
imponatur ex delicto. vt l. j. de iuſt. ⁊ iur. ibi non ſolũ bonos ⁊c. ⁊ de
hoc quod expreſſe ſit ratio publice diſcipline, vt l. licitatio. §. quod
illicite. ff. de pub. intereſt ergo ſua punire ſubditos. ⁊ ſic ſtatutũ ad
eos extẽderetur. Preterea eadẽ ratio videtur, ſiue per accuſatio-
nem, ſiue per inquiſitionẽ procedat. Inquiſitio enim ſuccedit loco
accuſationis, vt ff. ad l. Aquil. l. illud. ergo ⁊c. Preterea pone quod
Titius extra territoriũ incidit in l. ſi quis in hoc. j. de epi. ⁊ cle. cer-
tum eſt, ꝙ iudex ratione originis poterit inquirere, ergo idem in
propoſito. Preterea ſtatutũ loquitur generaliter, ergo ⁊c. vt l. j. §.
generaliter. de le. preſtan. propter que determinauit Cyn. ꝙ iudex
poſſit procedere per inquiſitionẽ ⁊ denuntiationẽ, ſicut per accu-
ſationem, quod an ſit verũ, j. dicam. Super alio vero puncto, ſci-
licet de cõdemnatione, videtur primo ꝙ debeat puniri ſecundum
legem loci, vbi delinquit, vt C. vbi ſena. vel clar. l. j. Preterea cõtra-
ctus ⁊ delicta equiparantur, vt ff. de iud. l. tam ex contractibus. ⁊ l.

omnem. ſed in contractibus inſpicitur locus contractus, vt ff. de
euic. l. ſi fundus. ⁊ ſ. probatum eſt: ergo ⁊c. Preterea ſ. circa prin-
* cipium huius tractatus * dictum eſt debere inſpici locum delicti,
ergo ⁊c. Pro hoc eſt caſus extra de conſtit. c. vt animarũ. §. j. lib. vj.
Ex aduerſo quod poſſit puniri ſecũdum legem ciuitatis ſue, pro-
batur ſic lex ⁊ ſententia equiparantur, vt ff. de manum. l. ſeruus
hac. l. Sed ſuum ſubditum poteſt ligare ſua ſententia: ergo ſta. l.
Preterea ſi aliquis delinquit in eccleſia quam conſtat non eſſe de
iuriſdictione ſeculari, tamen poterit a iudice ſeculari ſua lege pu-
niri, vt j. de adulter. auth. ſi quis. ⁊ j. l. j. Preterea hoc probatur ex-
preſſe j. de eun. l. ij. vbi ſubditus ligatur etiam extra territorium.
Ex quibus Cy. determinauit ciuem ex delicto in alia ciuitate com-
c miſſo poſſe in ſua ciuitate puniri ſecũdum legem ſue ciuitatis. [c] Et
ſi dicatur quomodo porrigit ſuum effectum extra territorium?
(Reſpondet ipſe) fateor quod extra territorium non poteſt indu-
cere nouam obligationis ſubſtantiam ſed bene poteſt illi delicto,
quod eſt de iure communi, addere nouam qualitatem, que facilius
adijcitur, quam ſubſtantia, vt l. in delictis. §. ſi detracta. ff. de noxal.
Non ob. c. vt animarum, quia illa deciſio proceſſit ex errore cano-
niſtarum, vel ſpeciale ibi in ſententia excommunicationis. hic eſt
effectus ſuorum verborum. ⁊ predicta ſunt ſumpta ex verbis Pe.
48 ex repe. ſua in l. extra territorium. ff. de iuri. om. iud. † Mihi autem
videtur verba ſtatuti diligentius eſſe intuenda: aut enim expreſſe
diſponit de eo quod ciuis facit etiam extra territoriũ. ⁊ tunc con-
tra eũ procedi poterit, ⁊ puniri. d. l. ij. de eunu. ⁊ ſ. prox. q. dixi. Aut
limitatiue loquitur de eo quod fit intra territorium. ⁊ tũc non ex-
tenditur ad ea, que fierent extra. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſol. mat. cum
ſimili. Aut ſtatutum ſimpliciter loquitur. ⁊ iſta eſt queſtio noſtra,
⁊ de hoc caſu dicam. Aut queritur de modo procedendi, ⁊ poſſet
procedi ſecundum ſtatutum ciuitatis originis [d]: quia ſtatuta, que
reſpiciunt proceſſum ſeu litis ordinationem porriguntur ad om-
nem litẽ, que in ipſa ciuitate actitatur: poſito quod ſit de eo, quod
eſt extra ciuitatem actum, vt l. iij. §. fin. ff. de teſti. ⁊ l. ij. in fi. quemad.
teſt. aper. ⁊ l. cum clericis. in fi. j. de epiſ. ⁊ cle. ita ſ. dictum eſt circa
contractus. Pro hoc. j. de cuſt. reo. l. j. in princ. Et ſic in primo pun-
cto tene opi. Cyn. quod poſſet per inquiſitionem procedi. ¶ Aut
queris de modo puniendi, ⁊ tunc puniatur vel de iure communi,
e vel ſecundũ ſtatutum loci, vbi deliquit, [e] qꝛ ſtatuta que reſpiciunt
litis deciſionẽ, non porriguntur ad ea, que extra territorium ſunt
cõmiſſa, ſed debet inſpici locus, vbi res eſt ſituata, vt ſ. dictum eſt
tam circa contractus, quam circa delicta, ⁊ hic eſt caſus in d. c. vt
animarum. §. j. facit de bo. auth. poſſ. l. cum vnus. §. j. ⁊ in hoc teneo
opi. Odo. ⁊ Albe. de gan. ¶ Sit ergo cautus iudex quando for-
49 mat inquiſitionẽ vt in cõcluſione † inquiſitionis dicat, ſuper quib.
omnibus ⁊ ſingulis intẽdo procedere, ⁊ inquirere ſecũdum for-
mam ſtatutorũ huius ciuitatis, ⁊ culpabilem punire, ⁊ condẽnare
ſecundum formam iuris, ⁊ ſic in procedendo ſe refert ad ſtatuta, in
50 condẽnando ad ius commune. ¶ Vlti. quero [f] de effectu ſententie
f punientis, vtrum extendat ſuum effectum extra territorium in di-
cantis, ⁊ omiſſis omnibus allegationibus, pono quod mihi vide-
tur diſtinguẽdo ſuper diuerſis mẽbris. Aliquando enim reperitur
pena que reſpicit perſonam, aliquando que reſpicit bona. Primo
caſu, aut pena impoſita reſpicit certi loci interdictũ. ⁊ non porri-
gitur extra territoriũ interdicti ex poteſtate ſentẽtie. ſed bene por-
rigitur ad quedam loca per conſequentiã ⁊ iuris diſpoſitionẽ, vt l.
relegatorũ. §. j. ⁊ §. interdicere. ⁊ §. ſequẽti. de interdic. ⁊ releg. Aut
non reſpicit interdictũ certi loci, ſed certe artis, ⁊ tũc non porrigi-
tur extra territoriũ, vt ff. de poſtulan. l. ex ea. Aliquando vero non
reſpicit principalem interdictionẽ loci nec artis, ſed diminutionẽ
ſtatus, vt quando quis efficitur infamis, tunc dicitur ſtatus eius
minui, vel efficitur ſeruus pene, ⁊ tunc etiam dicitur ſtatus minui,
vt ff. de var. ⁊ extraordinarijs cognitio. l. cognitionũ. §. eſtimatio. ⁊
§. fin. Et primo caſu pena impoſita hic habet effectũ vbiqꝫ, vt l. ex
cauſa. de poſtulan. vbi loquitur de infamia. Idem dico in his qui
efficiuntur ſerui pene per ſententiã multo magis. nam in his con-
tingit diminutio ſtatus ſolum ex qualitate pene, vt d. l. qui vltimo.
de penis. ⁊ l. quidam. ⁊ j. de donationibus inter virũ ⁊ vxorẽ. l. res.
ibi, ex pene qualitate. Si igitur ex genere pene, nõ curo, vtrũ talis
pena imponatur ex forma ſtatuti vel ex iure cõmuni. facit ad hoc
ff. de his qui notantur infam. l. ictus fuſtium. ⁊ quod ibi not. ⁊ per
hoc crederem quod illa mulier, que fuit hic cõdemnata ad ignem,
⁊ poſtea fuit recepta a familia, quod ſtatim fuit effecta ſerua pe-
g ne, [g] etiam ſecundum iura hodierna, vt d. l. qui vltimo. ⁊ quod ibi
no. ⁊ de donationibus inter virum ⁊ vxorem. auth. ſed hodie. Nam
poſt ſententiã non debuit ſuperuiuere, ⁊ ideo vbicunqꝫ ſit, dico qꝺ
eſt ſerua pene, nec poteſt facere teſtamentũ. nec contrahere, ⁊ ſimi-
lia facere. Et dico idẽ in excõmunicato, qꝛ vbiqꝫ dicitur excõmuni-
catus, vt iij. q. v. c. quiſquis. Iſte enim pene que reſpiciunt diminu-
tionẽ ſtatus inſigunt in perſona. ⁊ ipſam perſonã ſequunt̃, ſicut le-
pra leproſum, ⁊ facit ff. de pe. l. quis ergo caſus. cum gl. ſi. pro ſocio.

l.iij.in princ.⁊ quod in eis not. ¶ Secundo caſu quando pena re-
ſpicit bona,pone quidam eſt condemnatus in ciuitate in publica-
tione bonorum,habet quedam bona alibi,vtrum illa ſint publica-
h ta.[h] Gul.de Cug.tangit hic, ⁊ ff.de capitis diminutione.l.ij.⁊ te-
net quod quelibet ciuitas habeat bona in territorio ſuo ſita,nam
dicta bona ſunt quaſi vacantia,vt j.de bonis vacan.l.j.⁊ repellun-
tur venientes ab inteſtato.⁊ ideo cum quelibet ciuitas reputetur
i fiſcus [i] cuilibet accreſcent illa bona prout ſunt in territorio,argu.
ff.de vſufruc.accreſ.l.idem Neratius.ij.reſpon.Pro hoc j.de epiſc.
⁊ cle.l.ſi quis preſbyter.vbi partem bonorū habet eccleſia,partem
curia,fiſcus,vel patronus. Facit de cēſibus.l.forma.§.ſi vero quis
agrū.de tuto.⁊ cura.da.ab his.l.pupil.⁊ l.iuriſperitos.§.cum ornā-
dus.de excu.tut.⁊ videtur caſus de exa.tribu.l.fi.de bonis vacāti.
l.ſi quādo.ij.reſponſo.ſecundū eum. Alij dicunt quod Nic.Mata.
in quadam ſua diſputatione dicit, aut iudex qui publicauit bona
habet iuriſdictionē a lege cōmuni,⁊ impoſuit penam ſecundū or-
dinem iuris cōmunis,aut vtrumqꝫ ſcilicet iuriſdictionē ⁊ pene im-
k poſitionem [k] habet a lege municipali ſiue alterū tantum. Primo
caſu talis pena extenditur ad patrimoniū vbiqꝫ poſitū:ſed incor-
poratio in poſſeſſionē fiſci, fiet per illū officialē in cuius territorio
ſunt ſita bona,vt l.a diuo Pio.§.j.de re iudi.⁊ l.cū vnus.§.j.de bo.
aut.iud.poſ.⁊ quod ibi no.⁊ d.l.ſi quando.⁊ l.fi.de bo.vac. A ſimili
ſicut quādo plures ſunt tutores eiuſdē pupilli habētis patrimo-
nium in diuerſis ciuitatibus ſeu prouincijs,vnus in vna prouincia
procurat quod reſtituantur bona que ſunt in alia, vt l.tutores.§.
heres.de admi.tu. Ita hic plures officiales in diuerſis prouincijs
repreſentant vnū fiſcum. In ſecūdo caſu quando vtrūqꝫ vel alterū
tantū procedit a lege municipali,tunc publicatio nō extēditur ad
bona que non ſunt illi iuriſdictioni ſubiecta, vt j.qui da.tut.poſ.l.
neqꝫ.cum ſi. Mihi in iſta q.videtur dicendū quod ciuitas nō po-
l teſt ſibi publicare bona [l] propter delicta de iure communi,vt C.de
bo.vac.l.j.⁊ ibi no. Item ciuitas de iure cōmuni non habet merum
imperium ⁊ cognitionē iſtorū delictorū grauiorū,vt j.de defen.ci-
uit.l.defenſores.la ij. Ille ergo ciuitates Italie que illā iuriſdictio-
nem exercent,⁊ que bona ſibi publicāt,hoc faciunt vel ex priuile-
m gio eis cōceſſo [m] per principē,vel ex cōſuetudine antiqua que ha-
bet vim conſtituti priuilegij, vt l.j.§.ductus aque.de aqua quoti.⁊
eſti.⁊ l.j.in fi.de aqua plu.arc. Et ita dicit glo.in aut.de defen.ciui.§.
iuſiurandū.in fi.ma.gl.⁊ ſic ciuitates que ſunt hodie cum camera
fiſcali poſſunt dici procuratores fiſci in rem ſuam in ipſa ciuitate.
Nam ad ſui vtilitatem vtuntur iure fiſcali ex cōceſſione principis
51 tacita vel expreſſa,vt dictū eſt. ¶ Hoc premiſſo in queſtione pre-
n cedenti [n] ſic dico, Aut iuriſdictiones ſunt ſeparate,ſed burſa fiſca-
lis eſt vna in effectu in vtroque loco,aut ſunt ſeparate iuriſdictio-
nes ⁊ ſeparate burſe fiſcales. Primo caſu,aut illa publicatio fit de
iure cōmuni ⁊ bona vtriuſqꝫ loci erunt publicata,vt l.ſi quādo.de
bo.vac.⁊ fiet executio per officialē illius loci vbi ſunt bona,vt ſ.di-
o ctū eſt.vnde dico ſi preſes, qui eſt in Marchia Anconitana [o] pro
eccleſia Romana publicaret de iure cōmuni bona alicuius,quod
intelligerētur bona publicata que ille habet in ducatu, ſed in illis
bonis fieret executio per procuratorē fiſci, qui eſt in ducatu. Aut
publicatio fit ſecundū conſtitutionē vel leges ſpeciales.⁊ tunc aut
ille leges ſpeciales ſunt in vtroqꝫ loco vbi ſunt omnia bona. Exē-
plum.plures iudices ſunt deputati ab vno Rege per diuerſa ter-
p ritoria regni [p], vnus publicat ſecundū conſtitutionē regalē, ⁊ tūc
omnia bona que ſunt in regno,eſſent publicata eadē ratione ⁊ per
eaſdē leges,aut dicte leges ſpeciales nō ſunt cōmunes ad vtrūqꝫ
locum. Exemplū,in Marchia ſunt quedā conſtitutiones,que non
ſunt in ducatu,tūc talis publicatio nō extēditur ad bona que ſunt
extra locū,ad quē ſe protendit cōſtitutio vt l.extra territoriū.ff.de
iu.om.iu.⁊ c.vt animarū.de conſti.lib.vj.⁊ j.qui da.tut.poſ.l.neqꝫ.⁊
de tu.⁊ cura.da.ab his.l.j.in fi.⁊ l.pupillo cum ſi. ¶ Secundo caſu
quādo iuriſdictiones ſunt diſtincte ⁊ burſe fiſcales diſtincte. Aut
publicatio nō fit de iure cōmuni,⁊ tūc nō extēdit ad alia bona,etiā
alibi ſita,per dictas leges. Aut fit de iure cōmuni,⁊ tūc ad omnia
q bona etiam alibi poſita extēditur,[q] tamē quelibet ciuitas habebit
bona in ſuo territorio ſita, ſecūdum ꝙ dicebat Gul.de Cug.quod
probo, quelibet igit̄ ciuitas dicit̄ procurator fiſci,vt ſ.oſtēſum eſt.
Sed ſi procurator eſſet fiſci,⁊ ad vtilitatē fiſcalē ⁊ ad eius officium
ſpectaret acceptatio ⁊ incorporatio dictorū bonorū in fiſcū, vt di-
ctum,eſt ergo nūc ad eum pertinet ⁊ ad eius vtilitatē. Pro hoc eſt
caſus in dicta lege fi.de autho.tut.⁊ extra de for.cōpe.c.poſtulaſti.
Nec placet,vt diſtinguas an iudex habeat iuriſdictionē a lege cōi
vel a lege municipali,quia non curo vnde iuriſdictionē habeat,ſed
hoc ſolū an pronūciet̄ ſuper eo ꝙ de iure cōi eſt diſpoſitū,an vero
de nouo diſponat:vt dixi ſ.in vij.q.ver.ſed inſurgit forte dubiū ⁊c.

ADDITIONES.

¶ Aduerte quod Bart.allegatur contrarius hic in hac l.j.ſed in
quo arti.arguatur de contradictione,⁊ pro ſaluatione Bart.vide
concordantiam quam poſui ad l.qui Rom.in §.fi.ff.de verb.oblig.

a P. P A V. P. ¶ Cunctos populos. Iſtam legē ⁊ eius materiā re-
petit d.Jo.Bap.Caccialupus.Et inter cetera multa ponit in ma-
teria vſurarum,an poſſint licite fieri ⁊ ex aliqua cauſa permitti.
b A L E X. ¶ Sub imperio.Et an quomodo intelligatur,quod Im-
perator ſit dominus mundi,vide Bartol.⁊ que ibi dixi poſt eum
in l.j.§.per hanc.ff.de rei vend.
c A L E X. ¶ Relatiui. Nota de dictione quis vel qui.adde Bald.
in l.precipimus.j.de appel.⁊ Bart.in d.l.ea tamen.⁊ vide Angel.
de Arēt.in titu.de actio.§.omnium. ¶ Adde Oldra.conſi.cxxvij.
P O M A. ¶ De relatiuo quis vel qui, quomodo ponitur per
Barb.conſi.xxxviij.in ij.vol.
d A L E X. ¶ Et tunc. In quo vide Innoc.in c.quod ſuper his.de
voto.⁊ vide gloſſ.not.lxiij.diſt. Adrianus.el ij.qui dicit quod Gal-
lia ⁊ Hiſpania non ſubſunt Imperatori.
e ¶ Verbum volo. De materia huius verbi volo,vide que no.Bal.
in auth.ei qui.j.de bo.auth.iud.poſſi.in q.an per hec verba volo te
ire in poſſeſſionem, interponatur primum decretum. Et de verbo
vellem, vide Bal.in l.in vendentis.de contrah.emp.poſt gl.⁊ vide
Bal.hic.Et de materia plene per Ant.in c.ex literis.de ſponſalib.
P O M A. ¶ De verbo volo.quod ſit introductorium iuris noui,
de quo ſunt bone gloſſ.in cle.vnica.de offic.vica.⁊ in cle.vnica.de
rerum permuta.in fi.in verſi.volumus. Pan.conſi.j.ij.vol.⁊ gloſ.in
cle.fin.de reſcri.qui idem dicit,in verbo ſtatuimus:⁊ que ibi poſui.
De iſto verbo volo,vide aliquid per Feli.in c.humanum.diſtinc.j.
⁊ Bar.in c.nam concupiſcentiam.de conſtit. Bald.in c.ad aures.
de reſcrip.⁊ in c.ſciſcitatus.eod.titu. Pan.in c.ſedes.⁊ ibi addita,⁊
ibi Feli.eod.tit.⁊ etiam aliquid per Soci.conſi.lxviij.⁊ ſeq.
* I O A N. F R A N. R V. ¶ Adde quod communiter doct.te-
nent contra Bar.dum vult quod iſta verba volo vel vellem relin-
quere Titio x.in vlt.voluntate inducant diſpoſitionē,vt not.Iaſ.
f A L E X. ¶ Diſpoſitionem.Sed Angel.⁊ Imol.videntur tenere
contrarium in l.ſerui electione.hic alleg. ¶ Adde quod hoc idem
referendo Bart.tenet Alex.conſi.xv.vol.ij.
g A L E X. ¶ Sunt prohibite. Vide Bald.in l.improbum.⁊ quod
ibi dixi j.de infa.⁊ Anton.in q.ſua Aſtenſis miles.in fi.remittit ad
Joan.And.in cle.j.de vſur.per Bal.in l.j.C.de vſur.rei iudi.gl.in l.
ſocium qui in eo.ff.pro ſo.⁊ quod no.Imo.in l.ſi inſulā.§.vſuras.ff.
ſol.mat. Utrum autē hodierna cābia ſint licita. Bald.ꝙ ſic in rub.
C.de cōſti.pecu.⁊ in l.ij.in prin.de vſur.rei iud.⁊ no.in c.in ciuitate.
de vſu. An autē ſtatutū permittēs vſuras teneat,vide Bal.in aut.
ſed omnino.in vj.ne vxor pro mari.⁊ in l.eos.§.ſuper.C.de vſur.Et
an poſſim a te licite capere pretiū,vt pro te fideiubeā,⁊ non cōpu-
tetur in ſortem. Dicit Bal.ꝙ ſic,in l.antique.in prin.ad Velle. Et
quare vſure fuerint prohibite,vide Bal.in rub.j.de vſur.⁊ ibi mul-
tū in materia. Et ꝙ dixi an ſtatutū valeat vide Bal.in l.ij.j.de vſu.
⁊ in l.cum allegas in fi.⁊ in aut.ad hec.eo.tit.⁊ Inno.in c.ꝙ pleriqꝫ.
extra.de immuni.eccle. Et ꝙ dixi, ſtatutū etiā iuratū ſuper vſuris
nō valere.tenuit Pau.de Leaza.⁊ Steph.⁊ Pet.de Anc.in cle.j.
de vſu.per illū tex.⁊ gl.ibi.⁊ eſt gl.in l.eos.§.j.in verbo,conſuetudi-
nem.⁊ ibi Bal.de vſur. Fallit tamen in caſu.l.fi.§.preterea.j.de iure
do. Bald.videtur approbare ſtatutū volēs,ꝙ ſoluatur ad rationē
decem pro cētenario. Et etiā non valet ſtatutū,ꝙ vſurarius poſſit
libere teſtari,ſecundū Bal.in l.conſulta.C.de teſt. Sed quid de re-
ditu, qui percipitur ex pecunia montis in ciuitate Florentie, vel
Venetiarum,an talis reditus ſit licitus. Vide per Cano.in c.in ci-
uitate.extra.de vſu.⁊ diſputatū fuit, ⁊ determinatū contrario mo-
do,per quoſdā Theologos,quorū vnus fuit de ordine predicato-
rum,⁊ alius de ordine Eremitarū ſancti Auguſtini,vt refertur per
ſcribētes in c.cōſuluit.de vſu.vbi per eximiū,⁊ famoſum doctorem
Laurentium de Rodulphis de Florentia,licet meo iudicio hec
materia nō ſit bene declarata.do.Pet.de Anch.tenuit illū reditū
licitū ita ſimpliciter,vt refert Imo.⁊ Rom. Pau.de Caſt.in l.ſi tibi
decem.ff.de pac.dicunt.ꝙ ſi mercatores ſua ſpōte poſuerūt pecu-
nias,vt inde haberēt emolumentū,non eſt licitum,ſecus ſi coacte.
Et ita etiam determinat beatus Thomas de Aquino ſecūda ſe-
cunde q.xlj.ita tenet Sali.in auth.ad hec.j.de vſur.⁊ firmat Jaco.
Calde.in repetitio.c.nauigāti.de vſu.ſed quid ſi emo a te annuum
reditum pro quinquaginta florenis in anno, pro precio floreno-
rum mille,quos tibi ſoluo,vtrū iſte cōtractus ſit licitus. Bal.in ti.
ſi de feud.vaſal.ab aliquo fuerit interpel.dixit,ꝙ ibi eſt argu.ꝙ ſic.
Alij,ſecundū eum, dicūt ꝙ iſte cōtractus nō eſt ſine ſcrupulo vſu-
rarum,⁊ de hoc dicit ſe alibi dixiſſe. Cui nūc addo ꝙ dicit,ꝙ appo-
ſito pacto,ꝙ illa mille cōuerterent̄ in emptionē prediorū,iſte con-
tractus iuſtior eſſet,⁊ ſi vēditor nō vult emere,imputet ſibi.⁊ cōſi-
dera ſuper iſta cautela,⁊ cogita, ne per iſtas cogitationes ledas
cōſcientiā tuā ſecundū eum. Predictis addo Bal.in l.hac edicta-
li.§.is illud.j.de ſec.nup.⁊ ibi etiā de reditu.⁊ Bal.hic. Et adde de
iſto reditu, ⁊ de pacto legis cōmiſſorie , ⁊ ſimilibus pulchras q.in
l.j.de pact.pig.vide que dixi in l.inſulam.§.ij.ff.ſol.mat. ¶ Adde ꝙ
vſure ſunt omnino prohibite , tenuit Angel.conſil.ccxix.⁊ cclxxij.
domi

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

do. Arto. de Prato veteri inter conſilia do. Alex. xlix. iiij. volu. vbi dicit ꝙ non valet ſtatutū permittēs vſuras, ⁊ ꝙ tpe beati Bernardini ipſe obtinuit, ꝙ Judeis nō poterat permitti, vt vſure extorquerentur a chriſtianis, ⁊ idē tenet Pet. de anch. ꝙ dñs tpalis nō poſſit cū conſcientia permittere Judeis fenerari in ſuo dominio, eius cōſi. ccxliiij. Pau. de caſ. conſi. ccclxxx. conſuluit ſimpliciter ꝙ poſſint dñi tēporales pmittere Judeis fenus exercere in terris ſuis. Idē conſuluit Alex. equius, ſi tñ dñi habent licentiam a ſummo Pontifice, eius conſi. cvij. ij. vol. An autem valeat ſtatutū ꝙ pro itereſſe creditoris, ſoluātur duo denarij pro libra, vide Bal. conſi. clj. iij. lib. vnū tenuit Abb. conſi. xxxix. ꝙ non vz ſtatutum, qđ mulieri ſoluto matrimonio debeātur alimēta, donec dos ſoluatur conſuluit Pe. de anch. ꝙ teſtator non pōt mandare heredibus, vt ſoluant decē pro centenario vxori ſue, donec dos ſoluatur eius cōſi. xcij. Et an licitū ſit dare pecunias ad honeſtā partem lucri, vide Rom. cōſi. dxij. Abb. cōſi. cxiiij. Et an ſi cōuenio ſi nō ſolues mihi ad terminū, ꝙ poſſum pecunias accipere ſub vſuris, ſi nō ſoluis ⁊ illas accipio. an a te licite recipere poſſim, vide Ro. cōſi. cj. Et an ſi correus pro correo ſoluit vſuras, poſſit illas petere. Abb. ꝯſ. vij. ij. lib. Et an illud ꝙ ſponte dat debitor creditori ſit vſura, vide Ab. conſi. lx. ij. lib. Quādo autem annui reditus ſint liciti, vide Ro. cōſi. ccij. Old. conſi. ccvij. Bal. conſi. xvij. ⁊ cccxxxiij. j. vol. ⁊ cōſ. cxviij. ij. vol. Quid autem de reditibus montis Florentini, ⁊ Venetiarum. Vide Pau. de Caſt. conſi. xix. Quid de cambijs, vide Roma. conſi. ccxxviij. vbi pulchre de materia vſurarum. Quid autem de eo, qui dat pecunias mercatori, cum hoc quod de damno nō poſſit ſentire niſi ad computum decem pro centenario, ſimiliter nec de lucro, vide Abb. conſi. lxxvij. j. lib.

h ALEX. ¶ Quedam eſt dementia. Dementia duplex, vide eundē Barto. in l. quod nerua. ff. depo.

i ALEX. ¶ Eſſe teſtes. An infamis poſſit eſſe teſtis? Adde ꝙ indiſtincte ad probandū ingratitudinem infamis, infamia facti non admittitur. c. j. quot ſint neceſſa. ad proban. in vſib. feu. ibi, integre opinionis, quam ibi ad hoc Bal. no. Et ad hoc adde que habentur in l. iij. §. lege Julia. ff. de teſti. ¶ Nota tamen ſm Bal. in l. pen. C. de ſent. que ſine cer. quanti. ꝙ valet condemnatio, ſi eſt probatum per teſtes infames. Et vbi requiruntur teſtes omni exceptione maiores, infames infamia facti repelluntur, ſm Bal. in l. optimam. in prin. de cōtra. ⁊ com. ſti. Et de infame, an poſſit eſſe teſtis, vide gl. ⁊ doct. in l. cum lege. ff. de teſti. ⁊ ibi per Imo. Adde tamen ſingulariter, quod vnus teſtis infamis infamia facti, ⁊ alter bone fame, plene probāt, ſecundū Bal. in l. ſi quis ex argen. §. j. ff. de edē.

k ALEX. ¶ In maiori hereſi. Qua pena puniātur heretici, ⁊ facit quod no. gl. ⁊ doc. in l. apud Jul. §. j. de leg. j. ⁊ in l. multū. ff. de verb. obliga. ¶ Adde dum hic dicitur, quod heretici duplici pena puniuntur, q² ſunt infames, ⁊ a Deo puniūtur. Quod Bal. infert ad queſtione, quod ſi aliquis cōmiſit inceſtū, vel adulteriū cum conſanguinea vel nupta, ⁊ epiſcopus illū dānauerit ad carceres perpetuos, quod nihilominus poteſtas poterit ipſum facere decapitare, q² crimē non bene punitū erat per ipſum. ⁊ cum Bal. tranſit Pau. de Caſt. qui dicit videndū Ant. de But. in c. j. de offic. ordi. ⁊ quod Ang. alias Peruſij cōſuluit, cum quidā homicida pecuniariter fuiſſet cōdemnatus in loco delicti, quod iudex domicilij poteſt illū capitaliter condēnare. Pro quo facit quod conſuluit Ro. conſil. ccclxxv. quod ſi Abb. monachum de crimine ſufficieter non punit, quod Epiſcopus poteſt illū punire. An autē infamia priuet quē a publicis officijs, vide Pau. de Caſt. conſi. cxcviij. ⁊ ccxxiij. Et qualiter probetur infamia, ⁊ an laicus admittatur ad accuſandū clericū de infamia, vide Fede. conſi. xxiiij. ⁊ ſcias quod teſtis deponens de infamia tenet reddere rationē dicti ſui, non interrogatus. Ita Inno. in c. cum oporteat. de accu. ⁊ Abb. in c. cauſam. de teſti.

l ¶ Et primo quero. Utrum ſtatutum porrigatur ad non ſubditos intra territoriū, vide vltra Bart. hic Bald. in l. j. C. ne fil. pro pat. ⁊ Jac. de Bel. in l. j. C. de emanci. lib. Et in hac materia, quod ſtatutum ſit ſeruandum, an rei an actoris, vel loci in quo agitatur iudicium, ⁊ maxime in delegato, vide gl. xij. diſt. illud, quam alleg. Bal. in rub. ij. ne fil. pro patre quam omnino vide in hac materia, ⁊ gl. ⁊ Bal. in l. j. j. que ſit longa conſue. ⁊ facit text. ⁊ ibi Ang. in l. ⁊ ſi pretor. ff. de offic. eius cui manda. eſt iuriſd. ⁊ illam gloſſ. in d. c. illud. ibi ſequitur. Archi. vide tamen Innoc. in c. ſi. de fer. ⁊ in rubr. de conſuetu. ⁊ ibi per doc. in c. quod clericis de foro competen. Quod facit etiā, an iudex appellationis ſeruet ſtatuta iudicis a quo, vt no. in predictis locis, ⁊ videtur text. ⁊ ibi no. in auth. vt cum de appel. cogno. circa princ. ⁊ dicemus in fi. huius co. per Innoc. in rubr. de conſue. Bald. omnino. in l. aduerſus. C. ſi aduer. rem iud. in margine, quid ſi ſtatuto cauetur Bononie, quod niſi inſtrumentū fuerit poſitum in memorialibus, non probet. Titius exiſtens Bononie promiſit centum Seio ſe Mutine ſoluturum, nec in memorialib. fuit poſitum an Mutine ex tali inſtrumento poſſit probari. vide Pet. de Anch. in c. canonū ſtatuta. iiij. in ver. ſequitur alia queſtio.

P. PAV. P. ¶ Primo quero. Circa iſtam materiam adde, quod forenſes venientes de nouo ad habitandum in aliquo loco, excuſantur ab ignorantia ſtatutorum. Vide Rom. conſi. cccc xci. Bart. in c. j. in j. no. extra de offi. leg. An autem, ⁊ quando ſtatutum liget forenſes, vide Alex. conſi. xvj. j. vol. ⁊ cōſi. xliiij. in v. vol. Item quod forenſis reſtituatur in integrum ſi ignorauit ſtatuta, vide in repe. in ver. ſtatuta. Item quod ſeruandum eſt ſtatutum loci, in quo petuntur bona, ⁊ hereditas etiam ſi ſit forēſis ille qui petit, ⁊ quo ad bona alibi ſita, vide Joan. de Ana. conſi. iiij. viſis ſtatutis. in tertio dubio. Item quod ſi quis eſſet de aliquo loco, qui ſemel ciuitati fuerit ſubiectus, licet poſtea eximatur, tamen ſi poſtea veniat ad ſucceſſionem in ipſa ciuitate. ſeruāda ſunt ſtatuta ipſius ciuitatis, quib⁹ ſemel fuit ſubiectus ille locus poſtea exēptus. Vide Barb. conſi. iiij. j. vol. item adde quod mulier que origine eſt de aliqua ciuitate licet ſit nupta extra, tamen ſeruabuntur in ea ſtatuta ciuitatis. Vide Bart. in l. fi. §. idem reſcripſerunt. ff. ad muni. Sali. hic. Item quod non ligent forēſem vide Paul. de Caſt. cōſi. xxxi. alias. xxxij. incip. circa primum in prima parte nouorum, ⁊ eſt. ccxxiiij. in antiquis etiam quod forenſis veniat ad ſucceſſionem, vbi eſt ſtatutum. Aduerte tamen quod Pet. de Anch. in c. canonū ſtatuta. de conſti. quem alleg. Alex. pro ſe in d. conſi. xliiij. Dicit tamē contrarium, ⁊ atteſtatur quod eſt communis opinio contra Bart. hic ⁊ quod contra eum conſuluit Bald. vt ibi per eum: ideo aduerte. Item quod ſicut ſtatuta non ligant forenſes in preiudicialibus, eodem modo non gaudent eorum beneficio. Alex. conſi. cj. vol. iij. ⁊ conſi. xliiij. vol. v. ad fin. Pau. de Caſt. in l. omnes populi. ad fin. ff. de iuſti. ⁊ iure. cum alijs que addidi ad deciſionem ſuam vt habes ad ſtatuta. lxvj. ſtatuto. criminalium, vbi habes per Soc. conſi. ccxxxj. ⁊ ccliij. ⁊ cxlj. ⁊ Pau. de Caſt. cōſi. ccxlv. ad fi. ⁊ in l. ij. §. ſi in publico. ff. de noui ope. nunci. Item ad illud quod cōſuluit Alex. cōſil. xliiij. Vide latiſſime Barb. conſi. lxxvj. vol. iij. Corn. conſi. xciiij. vol. ij.

m P. PAV. P. ¶ Aut loquimur de ſtatuto. Quod inſpiciatur locus cōtractus, etiam in his que ſpectant ad deciſionē. vide Corn. conſi. cxl. incip. Domini iudices. in j. dubio. ⁊ ibi etiam quātum ad iudicādum que ſint probationes legitime ad aliquid probandum ſi in loco cōtractus erat aliqua probatio legitima, ⁊ in aliquo alio loco non eſſet legitima, vide ibi per eum, ⁊ melius per moder. hic. Et cōcord. per Alex. in l. ij. C. quemadmo. teſt. aper. Et quia Bar. hic obſcure loquitur, vide eundem clarius in repeti. l. ſi quis. verſi. ſed quero quid in contracti. ibi idem tenent. ff. de leg. ⁊ clarius loquitur hic. Vide ad Bart. in l. ſi fundus. ff. de eui. Item quod ſcriptura, vel inſtrumentum factum in aliquo loco, etiam ſecundum priuilegia, ⁊ ſtatuta illius loci vbique fidem faciat, vide Ja. in l. ſi non ſpeciali. in ij. no. C. de teſt.

n POMA. ¶ Dicta l. ſi fundus. Vide Alex. conſil. xxxvij. vol. ij. vbi ponit vnū dictū circa hoc vol. iij. vbi loquitur in ciuitate. ⁊ cap. vbi etiā declarat qualiter intelligatur d. l. ſi fundus. ⁊ cōſi. xxxvij. vol. v.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ Dy. in l. contraxiſſe. No. tamen ꝙ licz contrahens in loco ligetur ſtatutis illius loci, vt hic: tñ ſi ex illo ſtatuto enormiter lederetur, ⁊ ipſe illud ſtatutū veriſimiliter ignorauit, pōt petere aduerſus talem leſionem reſtitutionem in integrum ex clauſula generali, ſi qua mihi iuſta cauſa ⁊c. dictū eſt ſingulare Imo. in rub. de conſuet. quod ibi ſequitur Butr. ⁊ Innoc. Idem Butr. plenius in c. ij. de conſtit. ⁊ Aret. conſi. xj. facit quod not. Cepol. cautel. ccxlv.

o ALEX. ¶ In dote. Nota ſpeciale in dote quod facit in quo loco debeat ſolui gabella. De quo per Bal. in l. j. C. de contrah. empt.

p ¶ In locū certū. Adde nouiter, ꝙ ſtatutum attēdatur an loci deſtinate ſolutionis, an vero cōtractus? Et vide de hoc late per do. Ma. Soc. in c. dilecti. de fo. compe. arti. iiij. princ. Et vide Alex. ſequentem. Bart. hic in conſi. xxx. ⁊ ibi concor. in ij. vol. J. T.

q P. PAV. P. ¶ Multe queſtiones. Vide Corn. in conſi. xxvj. incip. Cū ſtatutū Padue ſit. in pn. Vide late ad Bar. in d. l. exigere dotē.

r ALEX. ¶ Terre viri. No. ꝙ ſeruat̃ ſtatutū viri, non vxoris. Bene facit l. fi. ff. vnde libe. ꝙ nota. de viro qui lucrat̃ partē dimidiā. ⁊ bene etiā facit ꝙ no. in l. ſi a matre. C. de ſuis. ⁊ legi. alle. in l. heres per ſeruum. de acqui. hered. in penul. q. ſtatuti Mediolanē. ⁊ quid in conſuetudine, vide no. per Inn. in rub. extra de conſuetu. ¶ Adde Bal. conſi. ccccviij. j. vol. Sed quid ſi in loco originis mariti ſit vnū ſtatutum, aliud in loco domicilij, quod erit attendendū, vide Bal. conſi. ccxxxix. j. lib. ⁊ conſ. cccxxviij. in fi. iiij. vol. vbi voluit, quod ſi in loco originis ſit ſtatutum de dote lucranda. ⁊ in loco domicilij ſeruetur ius commune, quod illud ſeruari debeat. Idem voluit do. Alex. quod attendatur locus domicilij. eius conſi. cj. iij. vol. Bart. vero fuit in opi. quod ſi Rheginus habitās Bononie vadit Rhegium ad contrahendum matrimoniū, quod attenditur locus originis, ⁊ contractus, ⁊ dicit quod hic eſt nouus caſus, ad quē doct. non aduertunt, quia ipſi loquuntur quando Rheginus habitans Florentie vadit Bononiam ad contrahendum matrimonium, q² tunc bene attendit̃ locus domicilij. Latius vide eius conſi. iiij. lib.

ſecundo.dicit ita tenuiſſe Abbatem antiquum in c.j.de ſponſalib. ⁊ Guilelmum de monte Lauduno in Clementi.ſepe.de ver.ſigni.

s POMA. ¶ Ecce alia. Uide que poſui in d.l.exigere,⁊ vide Alex. conſi.c.volum.vj.vbi ponit,an d.l.exigere,habeat locum quando mulier ignoraſſet ſtatutum domicilij viri,⁊ de quo domicilio intel ligat,⁊ qd ſi vir poſtea mutaſſet domiciliū,⁊ an videat renunciatū dicte l.exigere.ſi maritus promiſit reſtituere dotem in loco cōtra⸗ ctus,⁊ vbiqꝫ locorum,⁊ quid ſi mulier eſſet mortua non in domi⸗ cilio viri.ſed in ciuitate ſua,vel alibi,⁊ ad materiam talis ſtatuti, vide aliquid per Ang.conſi.clviij.

t ALEX. ¶ Preſcribant. Uide Pet.de anc.in c.canonum ſtatuta. in ver.item quantum ad preſcriptionem.de conſtitutio.ex oppoſi to quid in materia executionis ſententie. Dic ꝙ ſeruatur ſtatutū illius loci.non autem loci vbi fuit pronunciatum,ſm Bal.in l.j.C. de exec.rei iud. Bal.hic. An autem ſtatutū volens,ꝙ contrahen⸗ tes ſoluant gabellam.liget forenſes. Bal.ꝙ ſic.in l.j.ʒ.de contrah. emp.⁊ de gabella vide Bal.in l.magis.§.illud.ff.de rebus eorum. ¶ Adde Bal.conſi.lxiiij.iiij.lib.

v P.PAV.P. ¶ Negligentia. Contra hoc videtur vigere illud quod vult. Com.conſi.lxxv.incip. Titius lucrauit,vbi ille tutor cōmiſit negligentiam in ciuitate Luce in adminiſtrando,⁊ tamen non tꝫ ſm ſtatutum Luce,qꝛ teſtamentum erat factum Uenetijs,vbi nō erat tale ſtatutum,⁊ quod attendatur locus in quo eſt commiſſa negligentia,⁊ quid ſi debitor erat forēſis.quomodo poſſit gaude⸗ re beneficio talis ſtatuti,⁊ multa alia circa illud ſtatutū vide per Comen.late.conſi.clxxvij.inci.ſuppoſitum ſtatutum per totum.

x ALEX. ¶ Iudicij. Sed an iudex vbi habet ius cōe,⁊ ſtatutū poſ ſit ſeruare ꝙ vult,dixi incidēter in l.ſi domum.ff.de furtis. p Bal. in auth.ſed nouo iure.ʒ.de ſer.fug. Facit ꝙ dixit Bald.in l.j.ſi ad⸗ uer.deli.⁊ in l.in eum.C.de fur.⁊ ſi iurat ſeruare ſtatuta,vide Bal. in l.non eſt nouum.ff.de leg.

y ALEX. ¶ Inſpicimus locum contractus. Adde ꝙ vltra ea que ſ.proxi.dicta ſunt, Bal.in rconſtit.in ver.de cauſis.dicit ꝙ ſi que⸗ ſtio eſt de proceſſu in cauſa appellationis per iudices appellatio nis,illud ius quod primus iudex debeat ſeruare,qꝛ id quod debe bat ſecundum iuſtitiā cauſe.⁊ forꝫ facere primus iudex,facere de⸗ bet iudex appellationis,qꝛ ei ſuccedit vt confirmator,vel reforma tor,⁊ ideo quod non eſt iniquum iudici.ſed equum ex quo nō gra uat partem,⁊ ſic a non grauamine iniuſte appellatur,in authē.vt cū de appel.cogn.in prin.ſaluo,qꝛ ex nouis actis nouam pōt ferre ſniam,⁊ veterem etiā cuſtodire.l.ſiu.ff.ꝙ cum eo,⁊ vide Petrū de anch.in c.canonum ſtatuta.in ver.item quantum ad ordinationē.

z POMA. ¶ Secundo quero. Uide Alexand.conſi.lxxvj.vol.iiij. ⁊ Pan.in c.cum contingat.de foro compet.⁊ non ab re Bellame⸗ ram deciſiua.dcxl.⁊ opin. Bart.hic eſt communis,vt per Pan.in c.iiij.in verſic.circa hoc queritur.extra de foro compet.vide etiam Fel.in c.ij.in verſi.iij.conclu.extra de conſti.

a P.PAV.P. ¶ Quid de delictis. Uide Feli.in c.cognoſcentes.ex⸗ tra de conſtitu.⁊ ibi generaliter an, ⁊ quando ignorantia ſtatuti habeat excuſationem.

* ALEX ¶ Secundū ſtatuta. Quod ſtatutū ſeruetur in delictis, vide Bal.in l.j.ne fil.pro pat.qui querit, vtrum ſtatutum dicens ꝙ pater teneatur ex delicto filij,extendatur ad delictum commiſ⸗ ſum extra territorium:vbi refert Bar.in trac.repreſal.de materia iſta vide per Joan.Calde.in repe.c.de illis in v.queſt.de raptor.

b ALEX. ¶ Iure communi. An ſi ſtatutum damnat factum alias damnatum a iure,⁊ ſi imponat nouam penam, an liget probabili⸗ ter ignorantem. Textus videtur eſſe, ⁊ gloſſ.in d.c.vt animarum. de conſtitutio.lib.vj.quod non,ſed Bart.⁊ Cyn.vt refert Imol.in ca.ij.de conſtitu.tenent contrarium per l.vulgari.§.ſi quis es.ff.de fur.⁊ Joan.de Lig.concor.opi.vt valeat,ſi pena veniat imponen⸗ da ipſo iure procedat quod dicitur in d.ca.vt animarum,ſed ſi ve⸗ nit inferēda per iudicem,tunc etiam poterit inferre talem penam ignoranti ſi ſibi videbitur. Nam videtur eſſe iuſta cauſa, vt poſſit illam imponere, ex quo delinquens attentat factum damnatum. Sed Imol.in d.c.ij.ſe non firmat. Ego iſtis addo gloſ.in c.a nobis. el j.de ſenten.excommu. De hac materia, an ignorantia excuſet etiam in penis ſtatutorum,vide etiam per Petr.de Ancha.in d.c. canonum ſtatuta.in ver.reſtat viii. Sed Joan.And.in addi.ſpe.in ti.de conſti.⁊ Pet.de Anch.in d.c.canonum, tenēt etiam iſto caſu idem, quod tenet gloſ.in d.c. vt animarum.contra Bartol.hic,ſed Pet.tenet opin. Bart.⁊ Bald.hic,⁊ de materia per Specu.in tit. de conſtit.⁊ hic adde Gandinum in tract.de conſtit.in iij.queſtio. ⁊ in v.⁊ vj. Cyn.in l.j.in fi.j.que ſit longa conſuet.⁊ vide Joan.Cal. in repe.c.de illis.de rap.in v.q.

c P.PAV.P. ¶ Tantam moram traxit. Alias autem excuſatur.vi⸗ de Roma.conſi.cccc.cj.

d POMA. ¶ Iudicio. Forenſis ergo preſumitur habere ignoran⸗ tiam ſtatutorum, ⁊ vide Alexand.conſil.c.vol.iij.⁊ quod trahens moram preſumatur ſcire,⁊c. vide do.Alexan.conſi.xij.vol.v.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ Frumentum extra territorium. An autē tunc liceat portare farinā ⁊c. vide Bar.in l.queſitū.§.illud.de leg.iij.⁊ ibi Alex.qui etiam ponit quaſdā alias ſimiles queſtiones.

e ALEX. ¶ Talem excuſationem. Pro hoc facit,quod dixit Bal. in rubr.de conſuetu.recti feu.quod non licet ignorare generales conſuetudines,ſicut nec generales leges,alleg. Jacob.de Aret.in hac queſtione an extraneus ſi faciat contra conſuetudinem excu⸗ ſetur. Et vide per Innoc.in rub.de conſue. An autem in iure ad⸗ mittatur ignorantia ſtatutorum,dico quod in iure nouo admitti⸗ tur. Caſus eſt ſingularis in l.qui cum vno.§.fin.ff.de re mili.quod hic bene videtur ſentire Bart.expreſſe Bal.in l.data opera.C.qui accu.⁊ adde Bar.in l.quod Nerua.ff.depoſi.⁊ quod ſupra dixi per Bal.not.in l.antepen.in fi.j.de leg.⁊ in l.oēs populi.ff.de iuſt.⁊ iur.

f P.PAV.P. ¶ Aut non eſt ita generaliter. Iſtud habet locum in delictis ad penam euitandam, ſed in contractibus ſecus, quia ſi forenſis contrahit cum aliquo,ligatur ſtatuto loci contractus,nec poteſt propter ignorantiam ſe tueri. Uide Com.conſi.xxvj.incip. Cum ſtatutum Padue ſit.

g ALEX. ¶ Quid in teſtamento. Et quod ſtatutum ſeruetur in teſtamentis vide Joan.Andr.in tit.de inſtr.edi.§.compendioſe.in ver.ſed quid ſi de conſuetudine,⁊ Bald.contra Bart.in l.ius ciui⸗ le.j.de iuſti.⁊ iur.⁊ quod not.dō.Ant.in c.ij.de prob.⁊ Ang.in l.qui teſtamento.ff.de teſt. Lud.⁊ Bal.in l.ſi non ſpeciali.C.de teſta.

h POMA. ¶ Circa primum. Uide domi.Feli.in cap.ij.de proba.⁊ Anch.in c.canonum ſtatuta.de conſti. Alexand.in l.ſi non ſpecia⸗ li.C.de teſt.vbi ponit de his duabus queſtionibus.

i ALEX. ¶ Et temeraria. An valeat ſtatutum quod poſſit quis teſtari coram duobus teſtibus per Barto.in l.ſi non ſpeciali.C.de teſta.⁊ Imol.in l.teſtamenti.vide Petr.de Anch.in d.c.canonum ſtatuta.in verſi.ſed iuxta predicta quero.de conſtit. Sed an valeat conſuetudo quod filiuſfamil.poſſit teſtari, Bald.not.quod ſic,in auth.ingreſſi.in prin.ʒ.de ſacroſanc.eccl. Sed an monachus poſſit teſtari,vide Bartol.j.ea.l.⁊ Bald.in verſic.vlterius quero. Adde Oldr.conſil.ccxlviij.incip.preſuppoſita conſuetudine Pariſienſi, vbi dicit, quod non valet teſtamentum, nec conſuetudo, quod te⸗ ſtari poſſit citra formam legalem. Idem videtur voluiſſe Bald. conſil.clxiij.iiij.lib.ſuper quodam teſtamento facto in Damaſco. Sed quid ſi ſit ſtatutum in ciuitate,quod nulla mulier de illa ciui⸗ tate poſſit teſtari, niſi ſeruata certa forma,⁊ fuerit ibi nupta mu⸗ lier alterius ciuitatis vbi viget aliud ſtatutum, quod non debebit teſtari illa mulier,vide Bald.conſi.ccccxxxiij.ij.vol.

k P.PAV.P. ¶ Ego credo quod ſtatutū. Uide Are.in l.iij.ff.de teſt.

l ALEX. ¶ Ignorante. Adde quod not.dixit Bald.in auth.ſed omnino.C.ne vxor pro mari. quod priuilegium conceſſum loco, non ſe extendit ad eos qui non ſunt ſub protectione loci,⁊ ideo in⸗ cole qui non ſubeunt munera in loco, tanquam aduene, non gau⸗ dēt priuilegio in ciuibus abdicatis,vel abſentatis a loco, vide ibi. Ad qd facit ꝙ no. Bal.in rub.C.ſi a non cōp.iud.⁊ ibi an ciuis ori⸗ ginarius,ſi alibi ſibi conſtituat domiciliū, ligetur ſtatuto originis.

m POMA. ¶ Prohibetur text.in l.ſi mihi,⁊ tibi.§.fin.ff.de leg.j.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ Sentire Cy. Iſta ſolutio eſt cōtra ea que not.per Dyn.⁊ alios in l.ſi mihi ⁊ tibi.§.in legatis.de legat.j. vbi Alexand.facit mentionem de Barto.hic.

n ALEX. ¶ Ruſticis. Adde Bal.in d.l.ſi non ſpeciali.⁊ ibi etiam an extēdatur ad ciues extra locum ſuum teſtantes, ⁊ Bal.⁊ Bar. in d.l.j.C.de teſta.

o ALEX. ¶ Uidet̃ dicendum. Ad hoc vide not.per Bar.⁊ doct. in l.qui a latronibus.ff.de teſta.ibi,ſed circa hoc dubitatur,⁊c.quid ſi ſtatutum diſponit quod filiuſfa.poſſit facere teſtamentum an fo⸗ renſis poterit. Et de hac materia vide plene per do.Pet.de Anc. in c.canonum ſtatuta.de conſtit.ver.venio ad tertium articulū,vbi notabiliter diſtinguit in materia,⁊ ibi etiam tangit quod ſi priuile⸗ gium eſt cōceſſum patrie, vt valeat teſtamentū cum duobus teſti⸗ bus,nunquid proderit illud omnibus,an ciuibus tantū. Uide ibi.

p P.PAV.P. ¶ Ibi teſtantibus. Uide Comen.conſi.lxxv.vbi vult iſtud procedere, etiam ſi in loco vbi ſunt bona, eſſet ſtatutū diuer⸗ ſum circa modū adminiſtrandū.puta in tutore dato,vide per eum.

q POMA. ¶ Dubitatur. An ſtatutū poſſet legitimare ſibi nō ſub⸗ ditum,vide Pan.conſi.lj.in ſecundo dubio vol.ij. Roma.ccxxiij.in ver.iij.prin.⁊ vide que addidi ad Pan.in c.quod clericis.in verſi.ij. ad predicta.in additio.que incipit quid autem.⁊ Anc.in c.canonū ſtatuta.ad ſi.de conſt.⁊ Barb.in c.eccleſia ſancte Marie.de cōſti. ⁊ ibi Fel.in verſi.⁊ adde etiam aliam rationē.⁊ Aret.conſi.liiij.vbi dicit quod etiam in concernentibus proceſſum,forenſes non gau⸗ dent beneficio ſtatuti,⁊ Alex.cōſi.xliiij.vol.v.vbi late ſequit̃ Bart.

r ALEX. ¶ Diſponere. Per Bar.⁊ doct.in l.j.§.ſi.ff.de vētre inſpi.

s ALEX. ¶ Si ſtatutum diſponit. Sequitur Petr.de Anch.in c. canonum ſtatuta.in ver.ex quo infertur ad ſtatutum,⁊c. melius in verſi.quid econuerſo,vtrum ſtatutum poſſit inhabilitare,⁊c.in xj. queſtione in verſi.ſed circa perſonas.

CLAVD.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

* CLAV. DE SEISS. ¶ Statutum loci. An autem ſtatutum liget ſtatuentem, vide quod no. Bal. in auth. quibuſcunqꝫ. j. titul. j. poſt Cyn. ⁊ idem in c. cum in iure. circa princip. de elect. Roman. conſi. cccc xliiij. in fin.

t P. PAV. P. ¶ Ligent clericos. Et quando ſtatutum dicatur eſſe contra libertatem eccleſiaſticam, vel an valeat ſtatutum puniens illum qui mouet litem ſuper matrimonio contra aliquam ſi ſuccumbat, vide Barba. conſi. xxxj. volum. iiij. Item quod ſtatutum requirens ſolennitatem in actu, puta donationis, liget clericos acquirentes a laicis, vide Barb. conſi. lxv. volu. iiij. in iij. dubio. etiam ſi ſit ad pias cauſas. In cõtrarium facit quod no. Alex. in l. illud. j. co. ti. An autem epiſcopi vtantur eorum ſtatutis contra laicos, ſi ea contra ſe non admittant in ſua curia, vide qđ no. in ſtatu. xix. in terris autem iuris communis ꝙ ſi clericus conueniatur a laico in foro eccleſie, vti poſſit ſtatutis facientibus contra laicos, vide Paulum de eleaz. in vj. q. Et de ſtatuto, quod fiat cõpromiſſuꝫ inter affines, an concernat deciſiua litis an ordinatiua, vide Bal. in l. j. in fin. C. que ſit longa conſuetudo. Item quod ſtatutum, quod cauſa appellationis terminetur intra duos mẽſes, alias ſit appellatio deſerta, cõcernat ordinariua litis, vide Peru. in c. ſi duobus. §. j. de appel. Et de ſtatuto compellente ad compromiſſum ꝙ concernat ordinatiua litis, vide Pau. de ca. conſi. xlv. ad fin. Et de ſtatuto requirente inſinuationẽ in donatione ꝙ cõprehendat forenſes, vide Bar. conſi. ij. vo. iij. Itẽ vide de materia ꝙ dicit do. Ant. de canario in ſuo tra. de inſinuatione in lxvj. q. ⁊ ſeq. an ſtatutum requirens inſinuationem liget eccleſias ⁊ perſonas eccleſiaſticas. Item vide Bald. in conſi. cc. vo. j. inci. ſtatuto cauetur ꝙ ſtatutum diſponens poſſe redimi per illos de parentela, non habet locuꝫ in feudalibus vel in emphyteuta eccleſiaſtico. Sed loquitur contra eccleſiam, non inter laicos. Et qđ quantum ad laicos habẽtes bona in emphyteuſim vel fundum ab eccleſia valeat, vide Deci. in c. que in eccleſiarum. in iij. no. de conſti. Item an leges generales laicorum ligent clericos ⁊ eccleſiaſticas perſonas, vide Alex. conſil. ix. vol. v. vide late Bart. in repeti. l. j. C. qui admit. cum multis ſeq. vbi ponit an illud quod diſponitur, ibi, ꝙ bonoruꝫ poſſeſſio agnoſci debeat intra certum tempus, ⁊ alia ibi dicta procedant in clericis. Item vide de materia Jo. de Ana. conſi. lvij. vbi dicit valere teſtamentum ad pias cauſas contra formam ſtatu. laicorum diſponẽ. non poſſe probari teſtamenta per teſtes. Item vide late in rub. extra de reb. eccle. non alie. in ij. ⁊ iij. dub. An ſtatutum prohibens alienationem in forenſes, liget clericos, ⁊ an dicatur contra libertatem eccleſiaſticam. Item quod ſtatuta laicorum non ligẽt clericos in minori conſtitutos nec prime tonſure, vide Decium in c. eccleſia Sancte Marie. extra de conſtitu.

v POMA. ¶ Ligent clericos. Vide Barb. late in rub. de reb. eccl. non alie. ⁊ ſalua op. Bar. vt per Bar. conſi. liiij. incip. preclare ſcripſit Pſalmiſta. ij. vol. vbi vide Panor. improbantem iſtud dictum Bar. in c. quod clericis. in j. nota. de foro comp.

x ALEX. ¶ Foro epiſcopali. Et hãc opi. ꝙ ſtatutũ laicorũ generaliter loquens, comprehendat clericos ſi ſit iuſtum, ⁊ honeſtum, videtur primo tenere do. Ant. in c. eccleſia ſancte Marie. de conſt. ⁊ in c. dilecti. de foro comp. poſtea tamen idem do. Ant. videtur tenere contrarium dum reprobat opi. Bar. hic ⁊ hec opi. videtur tenenda contra Bar. ſecundum Imo. in d. c. eccleſia. ⁊ hoc in deciſorijs, ſed in modo procedendi, tunc bene ligaret clericum agentem in foro ſeculari, vt per ea que ſtatim hic ſubdit Bart. ⁊ hanc opi. contra Bar. ſequitur Jo. de Lig. in d. c. eccleſia. reſpondendo ad iura Bart. vt ibi per eos. Quid autem in conſuetudine locorum do. Ant. in d. c. eccleſia. videtur tenere quod liget clericos, poſtea tamen ſentit contrarium, ⁊ bene, ſecundum doctores ibi, ⁊ hec omnia in rebus eccleſiarum, do. idem dicunt in d. c. eccleſia, niſi ſtatutum, vel conſuetudo, iniecisset vinculum ante clericatum, tũc ligabit i patrimonialibus. Fortius dixit do. Anto. quod etiam ſi ſtatutum nõ iniecisset vinculum ante clericatum ſi tamen ius, de quo queritur, eſt originatum principaliter a facto clerici ꝙ tunc etiam in deciſorijs ſeruabitur ſtatutum loci. ar. l. ſi fundus. ff. de eui. Sed contrarium in hoc vltimo credit ibi Imo. contra do. Ant. per no. per do. Cal. in ſua queſtione que incipit, ſtatutum ciuitatis, vbi dicit, quod ſi ſtatutum eſt in loco qđ non poſſit probari contractus per teſtes, ſed per inſtrumentum, quod ſi clericus contrahit cum laico, ⁊ agatur contra eum in foro ſeculari quod poterit probari per duos teſtes, ⁊ vide Jo. And. in regula ſine culpa in mercurialibus, ⁊ latius per Imo. in d. c. eccleſia. poſt do. Ant. Ex oppoſito Do. An. alle. contra Bar. caſum in c. fi. de vita ⁊ honeſta. clerico. Et hanc materiam plene examinat in c. ꝙ clericis. de foro comp. ⁊ facit ꝙ no. Bar. in l. ſi qs ſub cõditiõe. de cõd. inſti. ⁊ cõtra Bar. etiã videtur tex. extra, vt lite pendẽ. c. eccleſia ſancte Marie, ibi enĩ erat ſtatutũ generale de non alienãdo rem litigioſam, nec tendebat contra libertatem eccleſie, imo erat iuri communi conforme, ⁊ tamen non extenditur ad eccleſias, ⁊ earum bona, vt ibi, etiam bene facit tex. in d. c. eccleſia ſancte Marie. de conſti. ex quibus infertur ad id quod voluit Matthe. Matheſilanus in ſuis dictis, dicto vj. c. xc. quod ſi extet ſtatutum dictans, quod cognati vſqꝫ ad quartũ gradum excludant feminas, hoc ſtatutum non comprehendit clericos, vt eo vti poſſint. predicti doct. in c. eccleſia ſancte Marie. de conſtit. ⁊ in c. fi. de ſol. ⁊ valet ꝙ clerici non poſſunt vti ſtatutis laicorum etiam fauorabilibus, niſi ea ſpecialiter approbauerint. ⁊ hoc firmat Jo. de Imo. in d. c. eccleſia ſancte Marie. ſed vt ipſe refert do. Ant. ibi videtur velle contrarium, videlicet ꝙ clerici poſſint vti. Adde ꝙ no. doc. in c. j. de conſue. Pet. de Anch. in d. c. canonum ſtatuta. in d. c. dicit etiam valere ſtatutum concedens priori fraternitatis laicorum, quod poſſit petere, ⁊ diſtribuere legata ad pias cauſas. qꝛ eſt in fauorem pie cauſe, quod concurrent cum epiſco. Sed ego reperio quod Bal. in auth. omnes peregrini. C. comm. de ſucceſ. videtur tenere contrariũ, ⁊ vide quod no. Bar. in l. j. in vl. q. j. ti. j. de ſtatuto contra fauorem pie cauſe, Ant. de But. in c. ꝙ clericis. de fo. cõpe. in ſtatuto de ſucceſſione, tenet idẽ ꝙ includantur clerici ad eorũ fauorem, ⁊ Bal. hic ⁊ in l. de quibus. in xiiij. q. ff. de legibus. ¶ Adde huic apoſtille Pau. de caſt. conſi. ccxvij. in fi. an ſtatuta generaliter loquẽtia cõprehendant clericos, per eundẽ cõſi. clxxxj. vbi ponit an valeat ſtatutũ ꝙ eccleſia, vel hoſpitale nõ poſſit inſtitui, ⁊ conſi. cccxxxvij. vbi ponit, an ſtatutum excludẽs feminas a ſucceſſione comprehendat moniales? De quo etiã per Pet. de Anc. cõſi. cvij. ⁊ Bal. cõſi. cccxxx. iij. vo. ⁊ per eundẽ, an valeat ſtatutũ editũ cõtra ingrediẽtes monaſteria, eius cõſi. ccxvj. iij. vo. ⁊ per Ab. etiã an ſtatutũ de quo ſ. cõprehendat moniales, eius cõſi. cxj. ij. lib. An autẽ clericus litigans cũ laico poſſit cogi ad cõpromittẽdũ ex forma ſtatuti, vide Bal. conſi. clxj. iij. vo. Et an clericus quo ad litis ordinationẽ ſubijciat̃ ſtatutis laicorũ, vide Ang. cõſ. clj. ⁊ ibi an valeat ſtatutũ ꝙ clericꝰ agẽs nõ audiatur niſi ſatiſdet de parẽdo laico, ⁊ an valeat ſtatutũ Florentinũ ꝙ nulla perſona cuiuſcũqꝫ gradꝰ exiſtat, audeat aliquas eccleſias in ciuitate, vel comitatu exiſtẽtes poſſeſſas per ſupra nominatas perſonas intrare, vel occupare, ſine licentia dominorum priorũ, vide Ang. cõſ. xxiij. vbi dicit tale ſtatutũ cõmendabile. Ab. tñ cõſi. lxxxiiij. ij. li. videt̃ aliter ſentire. Et an poſſit per laicos fieri ſtatutũ, ꝑpter ꝙ reditus ſui augeant̃, ⁊ eccleſie alicuius minuant̃, vt puta aliqua cõmunitas habet molẽdina, aliquis etiã prelatus habet ibidẽ molendina, cõmunitas facit ſtatutũ, ꝑ ꝙ reditus ſuorũ molendinorũ auget̃ ⁊ illius epiſcopi minuit̃, vide per Pet. de Anch. qui cõſuluit in regno Ungarie eius conſi. xxiij. ⁊ ſeq. ⁊ conſi. cliiij. vbi cõtra cõmunitatẽ cõſuluit ipſe, ⁊ quã plures alij licet cõmunitas diceret id feciſſe, ne victualia exirẽt ciuitatẽ. Contrariũ, ⁊ pro cõmunitate cõſuluit Bal. inter eadẽ cõſilia, cõſil. xj. ⁊ vide per Bal. an ſtatutũ Lucanũ ꝙ ꝓhibet fieri alienationes niſi ſeruata certa forma, cõprehẽdat legata facta ad pias cauſas, eiꝰ cõſ. cccc liiij. j. vol. Et an ſtatutũ Brixie, quo diſponit̃ ꝙ nullus audeat i vita, nec i morte facere aliquã alienationẽ, per quã dominiũ, vel poſſeſſio de bonis ſitis in diſtrictu Brixie, in aliquod collegiũ, vel aliquã perſonã, que nõ ſuſtineat onera cõmunis Brixie, an tale ſtatutũ cõprehendat eccleſias, vel pia loca, vide Bal. con. ccccxxj. iij. vo. Et an valeat ſtatutũ ꝙ alienatio nõ poſſit fieri in nõ ſubditos, tanquã libertatẽ, ꝙ quidẽ ſtatutũ eſt Mediolani, ⁊ plus dicit, ſiue ſit perſona eccleſiaſtica, ſiu e nõ. Bar. eius cõſi. xiiij. ij. vo. refert do. Car. in c. perpendimꝰ, de ſent. excõ. referre ꝙ do. Fran. de Alber. cõſuluit tale ſtatutũ valere, nec in eccleſiã poſſe fieri aliquã alienationẽ, qꝛ domini reb. ſuis licite legẽ ponere poſſunt. Et ita dicit voluiſſe Bal. in c. que in eccleſiarũ. de cõſtit. refert etiã ꝙ do. Richa. de Sali. tpe ſuo, ⁊ do. Jo. Archiepiſco. ⁊ do. tpalis Mediolani, cõuocato collegio doctorũ, ⁊ ſapiẽtib. ipſiꝰ dominij diſputauit, ⁊ concluſit tale ſtatutũ valere, ⁊ idẽ cõſuluit dñs Signo. conſi. xix. ⁊ ipſe Card. cõſuluit ſuꝑ ſtatuto Piſtorij diſponẽte, ꝙ donatio ſit ipſo iure nulla, niſi fuerit denũciata, ꝙ ſi facta ſit donatio clerico ꝑ laicũ ꝙ clericus denunciare teneat̃, ⁊ ipſe Bar. cõſuluit, ꝙ ſtante ſtatuto Bonoñ. ꝙ finita locatione intelligat̃ reconductio facta, ꝙ tale ſtatutũ ligat perſonã eccleſiaſticã. Et an ſtatutũ, ꝙ nõ ſubeuntes munera in cõmuni, ſint incapaces ex teſtamẽto, cõprehẽdat eccleſiam, vide Pet. de Anch. cõſi. lx. Et an valeat ſtatutũ, ꝙ mulier nõ poſſit teſtari pro anima, niſi ad cõputũ decẽ pro centenario, vide Pet. de Anch. cõſ. xxiiij. ⁊ ꝑ eundẽ, an teſtator legãdo fundũ eccleſie, cũ hoc ꝙ ſoluat collectas, poſſit eccleſiã grauare eiꝰ cõſ. ccxvij. ⁊ an ſtãte ſtatuto ꝙ res alienata poſſit relui ab illis de parẽtela, ⁊ eccleſia emerit vtile dñiũ alicuius rei emphiteutice, an illa res emphiteutica poterit relui ab illis de parẽtela, vide Bal. cõ. ccliij. vol. ⁊ no. qꝛ raro inuenies. Et ad materiã huiꝰ articuli, an ſtatuta laicorũ ligẽt clericos, vide Alex. cõſ. ccxxj. j. vo. Et an ſtatutũ diſpones ꝙ de emptiõe ſoluat̃ gabella, habeat locũ ſi emat̃ ab eccleſia, vide Bal. cõſ. xxxj. iij. vo. ⁊ qualiter itelligatur ſtatutũ, ꝙ tale ius reddatur clericis i foro ſeculari, ꝙ laicis in foro eccleſiaſtico, vide eundẽ Bal. cõſ. xiiij. j. vo. Et an ſtatutũ Peruſinũ dictãs, ꝙ nullꝰ natꝰ de

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ple militari audeat per ſe vel p aliū recipere aliquā actionē ceſſio nis quocunqꝫ titulo inter viuos realē,vel perſonalem contra aliquam popularem perſonam, ⁊ ſi aliter factum fuerit, talis ceſſio non valeat,⁊ cedens puniatur,an cōprehendat eccleſias, ſcilicet, vt illa nō poſſit cedere vigore dicti ſtatuti. Fede. tenuit quod ſic, eius conſi.lxxxv.quod vide.Et an valeat ſtatutum laicorum diſponens,quod de omnibus bonis transferendis quocunque titulo,ſiue inter viuos,ſiue inter vltimas voluntates,etiam ſi ſint hoſpitalia teneantur ſoluere duos denarios pro libra pro reparatione alicuius pij loci,vide Ab.conſi.xxvj.j.lib. tenentem quod non. Et an feuda eccleſiaſtica regulentur ſecundum conſuetudines feudorum,vide Pet.de Anc.conſi.clxxiij.⁊ inquantum Alex.in fi.tenet,quod ſtatutum diſponens quod mulier non poſſit teſtari ſine conſenſu duorum propinquorum, quod hoc ſtatutum non arctat,cum vult teſtari ad pias cauſas.

* CLAVD.DE SEISS.¶ff.De poſtul.Contra iſtam opi.cōſuluit Alex.conſi.ccxj.in j.dub.in ij.vol.⁊ latius in conſi.ſeq.Uide tn̄ plene Fely.in c.que in eccleſiarū.per totum de conſtit.Barb.conſi.xiiij.in ij.vol.Roma. conſi.viij.

y ALEX.¶Offeratur,libellus.Uide hanc queſtionē late per do. Petr.de ancha.in c.canonū ſtatuta.in verſi.etiā querit Bal.ſi ſtatuto cauetur,⁊c.⁊ ibi ponit multas pulchras queſt.in materia.

z P.PAV.P.¶Tale ſtatutum. Circa iſtam materiam, adde an valeat conſuetudo,quod clerici non ſuccedant. Pan. conſil. clxj. Item quod non valeat ſtatutum quod non poſſit fieri alienatio in clericum,vide Pau.conſi.clxxxj.⁊ que habes in Berta. in verbo,ſtatuta.de contractibus.Quod autem lex vel ſtatutum diſponens bona alicuius debere peruenire in aliquem,valeat,⁊ ſortiatur effectum. Ad hoc etiam ne ad pias cauſas relinqui poſſit,vide Pan.conſi.lxiij.⁊ ideo ſi litigetur ſuper re eccleſiaſtica in foro ſeculari debent ſeruari ſtatuta eccleſiaſtica,vide Com.con.lxxxiij. Item quod ſtatutum laicorum poſſit denegare clericis ſua priuilegia conſi.ccclxxxij.Bar.in repe.l.cum acutiſſimi.C. de fideic. Feli.in c.eccleſia ſancte Marie.verſi.v. declaro.extra de conſti.in xij. queſtio.Ideo ſtatutum Pap.denegat clericis priuilegia ſtatutorum Papien.niſi ipſi eis vtantur in ſua curia. vide in ſtatu. xix. ⁊ quod id facere poſſint,vide Iaſ.in l.de quibus.ff.de leg. Areti. in l.iij.ff.de acqui.here.

a ALEX.¶Exempla.Imo.⁊ do.Ant.in c.eccleſia ſancte Marie. de conſtitu.dicit quod ſi ſtatutum vult quod teſtamētum debeat firmari,vel fieri,cum certa ſolennitate vltra ius commune, aliter non valeat,quod ſi clericus tenetur ſeruare dictam ſolennitatem ſecus tamen putat ſi teſtamentum fieret a laico, licet relinquat clerico,qꝛ tūc actus ſit principaliter a laico,qui eſt ſubiectus ſtatuto,ſecus tamen dicit ſecundum Bar.hic,ſi teſtamētum, in quo fieret relictum ad pias cauſas,qꝛ ⁊ ad talia non extenditur ſtatutum.Facit quod habetur in c.cum tibi.extra de teſt.ſecundū eum. Et de iſta materia vide latius per Imo.in c.quod clericis.de foro compe.⁊ vide Bal.in l.omni innouatione.j.ti.j.⁊ Pet.de anc.late in d.c.canonum ſtatuta.⁊ no.Bal.in auth.caſſa.j.tit.j.vbi omnino vide. Adde etiam quod ſtatutum laicorum non extendit ſe ad actum pium,ſeu eccleſiaſticum,ſecundum Bal.in l.generali.in fi.j. tit.j.Adde tn̄ ſecundū Bal.in l.ſi quis.in fi.de epiſ.⁊ cleri. quod licet ſtatutū nō poſſit auferre alteri ius cōmune,tn̄ per ſtatutū laicorum poteſt auferri protectio conceſſa per ſtatutum.Item auferri priuilegiū.quod no.⁊ adde quod dicit Io.And.in c.fi.de immu. eccle.li.vj.quod non obſtante ſtatuto, quod immobilia non poſſint alienari in forenſes,ſeu in non ſuppoſitos iuriſdictioni, poterūt talia bona donari eccleſie, qꝛ ſtatutū inferioris nō pōt tollere priuilegium indultum eccleſie,per principē.Hanc opi.tenet Bal. in d.l.generali.j.ti.j.⁊ expreſſe ſequit̄ Ab.Sicu.in c.relatū.de teſta. ¶Querit etiā Abb.in d.c.relatū.ſtatuto cauet̄,ꝙ mulier nō poſſit teſtari,vel donare,ſine cōſenſu duorū primorū,tenet.Ab.ꝙ nō requirit̄ talis cōſenſus ad pias cauſas,ꝑ illū tex. vbi tollit̄ ſolēnitas iuris ciuilis.l.oēs populi. Ad hoc etiā adducit illud dictum Ioā.An.in d.c.fi.no.ꝑ Bal.in aut.caſſa.⁊ adde predict.tex.not.i c. fin.⁊ ꝙ ibi no.Ab.poſt alios de reb.eccle.non alie. ⁊ in materia vide Bal.in l.j.j.de contrahen.emp.vbi etiam querit,an ſtatutum liget clericos ad ſolutionem gabelle.Et nota tamen ꝙ licet minor, vel prodigus,habēs curatorē,poſſit ingredi religionem abſqꝫ authoritate curatoris,⁊ bona in monaſterium transferre, tn̄ dicit,ꝙ in aliā piā cām ſine debitis ſolennitatib. nō poſſet.l.ſi quis rem.§. voto.ff.de pollici.Ita dicit Ioā.And.in c.in preſentia.de proba.⁊ ⁊ ibi ſequitur d.Ant.Et an ſtatutū loquēs ꝙ detrahi poſſit de legatis certa portio,liget eccleſiā,vide Bal.in l.⁊ i legatis.j. ad leg. Falc.Quid ſi ſtatuta laicorū ſint cōfirmata per ſedem apoſtolicā, vide Bal.in l.omnes populi.ff.de iuſti.⁊ iure.¶Adde ꝙ Ab.cōſ. lij.li.ij.dicit,ꝙ dubitat de dictis Bar.hic,ibi,do.etiam.Et an ſtatutū diſponēs ꝙ mulier nō poſſit teſtari,niſi certa forma ſeruata, an habeat locū,cū teſtat̄ ad pias cauſas,vide Bal.cō.cclix. ij.libr.

b POMA.¶Fraudibus.Uide Alexan.conſi.cv.in iiij.volu. Pau. de Ca.in auth.cauſa que.j.ti.ij.Panor.cōſi.cccxxxij.⁊ vo.j.conſi.lij. eo.vol.Feli.in c.eccleſia ſancte Marie.de conſti.vbi tangit de ſuperioribus verbis Bart.⁊ in c. ad noſtram.ver.no.primo.de probat. Barba.cōſi.xiiij.i ij.vol.⁊ cōſi.liij.⁊ xix.vol.ij.⁊ cōſi.lviij.⁊ xij.vol.iij. ⁊ Imo.conſi.cxij.⁊ Alex.conſi.cxj.vol.ij.Anch.in c.canonum ſtatuta.de conſti.⁊ vnum verbum eius etiam in c.poſſeſſor.de re iudic.⁊ quatuor ſeq.Panor.in d.c.eccleſia ſancte Marie in iij.not.⁊ barb. conſi.xij.vol.j.⁊ aliquid etiam conſi.iiij.⁊ ſeq.volu.j.⁊ in d.c. eccleſia ſancte Marie.poſt Bal.ibi ⁊ Alex.conſi.ccxj.vo.ij.⁊ Are.lxix.⁊ ſoci.lv.⁊ ccxxx.in ij.dub.

c P.PAV.P.¶Comprehendit etiam ciuem.idem hoc tenet Sali. hic ⁊ conſi.xxxix.inci.in propoſita queſtiōe nobilis ⁊ excelſi viri.Et Are.conſi.lxxiij.Alex. late conſi.xli.vol.v.vide etiā Are.conſi.liiij. declaraui quomodo intelligatur Bar.in hoc ⁊ preceden.membro.

* CLAVD.DE SEISS.¶Ciuitatis.Sequitur Ro.conſ.xxxiiij. in j.dub.⁊ ibi etiam in ſeq.dub.tradit an trahatur ad bona in alio territorio ſita:⁊ quid ſi mutauit domicilium.

d ALEX.¶Ubicunqꝫ ſint bona. Illud intelligit verum Petr.de Anch.in c.canonum ſtatuta.quando contraherent cum viro eiuſdem territorij, non ſeruata ſolennitate ſtatuti:ſecus ſi cum forenſi exiſtente extra territorium,qui non obligatur ſtatuto. Et ita dixit determinaſſe diſputando dominum Zacha.Teruiſanum eius cōpatrem,ibi vide.¶Adde vt Bart.ſequamur in hoc articulo non Alex.⁊ primo quando ſtatuta ſunt prohibitiua,ratione ſolennitatis,Ang.conſi.cc.ſuper ſtatuto Lucano,quo diſponitur,ꝙ inſtrumenta non producantur in curia,niſi ſeruata certa ſolennitate, an illa confecta in alio loco habeant robur in dicta curia? Bal. conſi. ccccxij.iij.lib.ſuper ſtatuto Parme,quo diſponitur,quod inſtrumēta confecta etiam per certum ſpatium extra Parmam,non valeāt niſi ſint duo notarij.Quero cum ſtatutum eſt prohibitiuum in rē, adde Bal.conſi.cxl.inci.ſtatutum. ij.lib.vbi conſilium ſuper ſtatuto Eugubij, quo cauetur quod nullus poſſit teſtari, niſi ſaluo iure communitatis,⁊ quidam Eugubinus Fani erat teſtatus,dixi ligari ſtatuto,quia prohibitio eſt in rē. Quo vero ad ſtatutum quod prohibet vxori legari,an ſit fauorabile,vel odioſum? Ro.conſuluit pro opin.Bart. eius conſi.xxxix.ſuper ſtatuto Regio prohibente legari vxori, quod ſi vir legat vxori licet alibi teſtetur, ⁊ alibi ſint bona, tamen non debetur legatum. Bald.autem hic ⁊ conſil. cccxx.lib.j.tenet contrarium. quo vero ad ſtatutum excluſiuum feminarum,an trahatur ad bona alibi ſita,vide Bald.conſi.ccxv.iij. lib.Pau.de Caſt.conſi.ccxxxiiij.⁊ conſi.allegato.cccxx.⁊ conſi.cccxvj.lib.iij.

e ALEX.¶Extra territorium.Uide Pet.de Anch.in c. canonum ſtatuta.in ver.venio ad aliud membrum.iuncto ver. ſed circa perſonas.

* CLAV.DE SEISS.¶Statuentium. Quid autem de ſtatuto diſponente ꝙ mulier non obligetur ex contractu,niſi ex conſenſu propinquorum,an extra territorium requiratur talis ſolēnitas Are.conſi.liiij.determinat quod ſic,per id quod dicit Bart.hic. ⁊ idem tenet in conſi.lxxv.

f ALEX.¶Filia femina.Uide Bal.in l.fi.j.de in ius voc. ⁊ in l.certum.j.vnde cogna.Et dicit Bal.in l.inter filios.C.fami.erci.ꝙ illud ſtatutum dicitur eſſe contra ius,⁊ naturalem equitatem, per illum text.⁊ vide Bal.in l.ij.C.de his qui ad liber.perue.non poſ.⁊ l.ſancimus.C.de app.⁊ ibi an valeat ſtatutum,vide hic,⁊ hoc etiam ponit,an ſit odioſum.

g P.PAV.P.¶Non ſuccedat. Uide late Alex.conſi.xvj. vbi, etiā ponit an mobilia ⁊ actiones cenſeantur eſſe illius territorij,in quo reperiuntur res vel debitores.Et de hoc dicto Bar. vide eundem conſilio.cxxviij.

h POMA.¶Non porrigitur.Idem tenet Alexand. in conſilio ſuo xvj.incipien.viſo titulo queſtionis premiſſe.in j. volum.⁊ in l. ij. ad finem.j. de in ius vocand. ⁊ in conſil. cxxviij.eod.volum.j. ⁊ conſil. vij.in ij.volum.Angel.conſi.ccx.⁊ ad hec vide,que not.Barto.in l. iij.j.de nupt.vide etiam Ioann.de Ana.conſi.lxix.⁊ conſil.lxxxix.⁊ conſil.xxvij.Barba.conſil.iiij.volumine j.⁊ conſil.xiiij.volumine j.⁊ conſilio.xvj.⁊ conſi.xxiiij.omnia.in j.volumine ⁊ conſi.xxxviij.volu. ij.⁊ quaſi per totum conſilium.⁊ do.Anto.de Butr. conſil. xxvj.⁊ Roman.conſil. cxxix.⁊ Ana. lxix. ⁊ lxxxix.⁊ Ancha.in c.canonum ſtatuta.ad fi.de conſtitu.⁊ Alex.conſi.cxxviij. vol.j.⁊ Capram. xlij. ⁊ pulchre Aret.xcij.conſi.⁊ in conſi.clxiij.⁊ Iaſon.in l.j.j.de ſucceſ. edi.⁊ Alexand. conſil.vij.volum.ij. vbi ponit, quod tale ſtatutum non excludit filias a legitima ⁊c.⁊ cxv. eod. volum. vbi loquitur in ſtatuto excludente matrem a ſucceſſione filij,iure ſtatuti:⁊ do.Cardi.⁊ Feli.in cap.poſtulaſti.in ver.cum dicunt,de foro compe.⁊ vide etiam Barba.conſi.cclxv.in j.part.vbi ponit,an ſtatutum quo diſponitur,ꝙ mater tranſiens ad ſecunda vota,non ſuccedat aliquo mō filio,intelligat̄ ēt de tranſacto, an trahat̄ ad bona alibi ſita.in eo ver.in verbo,⁊ odioſum.Et quod talia ſtatuta,licet valeāt,ſunt

odioſa

odioſa,vult etiam Soci.conſi.lxxxiiij.ꝛ Barb.xxxviij.in ij.dub.volumi.iij.vbi ſimiliter.Bart.hic ꝛ Baldus vbi videtur declarare.ꝛ conſi.clxxix.in v.parte.

i ALEX.¶Effectus notarius.Et vide ꝙ no.Bal.in l.repetita.C.de epiſ.ꝛ cler.ꝛ ibi etiam an poſſit prorogari iuriſdictio notarij.de quo etiam dixi in l.j.poſt Barto.ff.de iudic.per Gul.in l.ſi aliter.de adop.

k ALEX.¶Voluntariam.Et ſic conſuetudo dat fidem ſcripture huius contractus.Dicit Bald.quod extenditur vbiqꝫ.Ita dicit in l.exceptione.C.de proba.contrarium videtur velle in rubric.C.de fide inſtrumen.in verſi.vj.ſupplementum,ꝛc.vide tamen ipſum in verſic.incip.ſeptimum ſupplementum ꝛ vlti.vbi alleg.c.cum dilectus.de fide inſtrumen.vbi videtur calus.ꝛ ibi etiam ſubdit not.Bald.ꝙ ſi Grecus legat omnes libros Platonis,intelligitur de his qui apud Grecos intelliguntur Platonis,licet apud latinos non cenſeantur Platonis.ꝛ ibi etiam vide vbi declarat.ꝛ vide de hac materia Pe.de anch.in c.canonum ſtatuta.in verb.venio ad tertium articu.de conſtitu.

l ALEX.¶A lege municipali.Et an ratione rerum,que in territorio alicuius poſſidētur a forenſibus,poſſit aliquid contra eos ſtatui,vide Pe.de anch.in c.canonum ſtatuta.de conſti.in ver.expreſſe tamen.

m P.PAV.P.¶Quod ſufficiant quatuor.Vide Alexand.conſi.cxxviij.in j.volumi.

* ALEX.¶Extra territorium.Vide Bal.in l.in hac.ꝛ in l.data.j.de dona.ꝛ ꝙ not.idem Bald.in l.ſi non ſpeciali.C.de teſta.ꝛ ꝙ no.Jac.de Beluiſ.in l.j.j.de emancip.liberor.

* CLAVD. DE SEISS.¶Magis ad ſolēnitatē.De hac queſt.adde Bar.in l.nec ei.§.j.ff.de adop.ꝛ in l.j.ff.de offi.procur.Ceſar.ꝛ Alex.conſi.cxxxvj.vol.

n ALEX.¶Jac.de Rauen.Nota ſecundum iſtam opinionem caſum in quo quis poteſt decedere pro parte teſtatus,ꝛ pro parte inteſtatus.Alius eſt caſus in l.ſi arrogator.de adopt.ꝛ in l.prima.C.de ſecundis nuptijs.alius etiam nota.per doctor.in l.ſi quis.ff.de vulg.ꝛ pupillari.alius in eo qui ingreditur monaſterium,qui ſi ſolam medietatem bonorū teſtatus ſit,decederet pro parte inteſtatus,ſecundum Baldum in authent.ſi qua mulier.Idem ad pias cauſas,ſecundum Bart.in l.j.in v.q.princ.j.tit.j.adde in materia ſpec.in titul.de ſenten.§.qualiter.verſic.debet.ꝛ veriſimiliter Pet.de Ancha.in c.canonum ſtatuta.de conſtit.in verſi.vlterius circa iſta ſtatuta.¶Adde quod opin.Jacob.de Rauen.ſequitur Bald.conſi.ccxv.lib.iij.

o ALEX.¶Mihi placet.Adde not.per Barto.in l.ſi non ſpeciali.maxime in verſic.item not.j.de teſta.

P.PAV.P.¶Idem tenet Comen.conſi.lxxv.incip.Titius Lucanus.vbi vult iſtud procedere etiam ſi in loco vbi ſunt bona,eſſet ſtatutum diuerſum in modo adminiſtrando,puta in tutore,vt per eum.Item quod attendatur inſtrumentum loci in quo eſt maior pars bonorum etiam quo ad bona alibi ſita,vide Joan.de Ana.conſi.iiij.incip.viſis ſtatutis.in iij.dubio.Item quod non ſeruetur ſtatutū loci vbi petuntur bona quo ad forenſem,vide s.in ij.charta ad Bartol.Vide de iſta queſtione late Jaſo.hic,ꝛ vltra hic addita per eum vide aliqua addita per eundem in l.ſi arrogator.ff.de adop.late.Poſtea tangit alium ſolennem articulum,quid ſi aliquis haberet duo domicilia,vnum ſcilicet originis in quo extaret ſtatutum,quod maritus non poſſet relinquere vxori,ꝛ econtra,ꝛ in iſto domicilio haberet quam plura bona,haberet etiam in alio domicilium habitationis,ꝛ ibidem alia bona,faceretqꝫ teſtamentum in loco habitationis,vbi non vigeret tale ſtatutum,ꝛ relinqueret aliqua bona vxori,que bona veniant in tali relicto,vt ibi per eum.

* ALEX.¶Filiusfamil.An valeat ſtatutum ꝙ filiusfamil.poſſit teſtari,vide Bal.in authen.ingreſſi.in prin.ꝛ in ver.vlterius quero.ꝛ adde etiam Bal.in auth.defuncto.ad ſi.j.ad Tertul.ꝛ Bar.in l.ſi queramus.ff.de teſta.

p P.PAV.P.¶Queritur an talis perſona.Contra hoc facit c.cum olim.ꝛ ibi Pan.in j.notab.extra de cleri.coniug.vide Aret.conſil.liiij.ꝛ conſi.lxxiij.

q ALEX.¶Per ſtatutum.Vide hic plene Bald.in rub.ꝛ quod poſt eum dico.

r AND. BARB.¶Sed inſurgit forte.Et inquantum Bart.allegat §.territorium.videtur quod contradicat illi.§.quia dicit,iudex illius loci cuius eſt territoriū,habet ius terrendi,ꝛ non alius.Item,qꝛ dicit,quod in territorio hoſtium debet ſeruari ius commune.l.qui a latronibus.in prin.ff.de teſta.

s ALEX.¶Solennitatem actus.Vide Bald.in l.ꝛ ſi contra.j.de nu.Et not.quia ratio hec poteſt eſſe,cum in hereditatibus debeamus ſtare iuri ciuili quod ſpectat ad imperatorem,non ad Papam.ꝛ ſic illa legitimatio quo ad quedam tenebat ꝛ quo ad quedam non,quod not.Item ad hoc facit quod not.Bartol.in l.qua in prouincia.ff.de rit.nup.ꝛ Bald.in j.conſtit.C.ꝛ in terminis conſuluit Bald.ꝛ Angel.ꝛ domi.Pet.collegium Paduanum tenuerunt d.de Ro.ꝛ adde quod not.Bart.in auth.ex complexu.in ſi.j.de incep.nup.adde Bald.in l.eam quam.C.de fideicom.

t ALEX.¶In Anglia.Petr.de Ancha.in c.canonum ſtatuta.in xij.principali.in verſic.quero iuxta predicta,de queſtione tali cauetur ſtatuto Tuderti,ꝛc.dicit quod Bald.in conſi.incip.In nomine.Punctus talis cōſuluit,quod non,adhibita diſtinctione,an in perſonam,an in rem ſeruentur ſtatuta loci,quo ad bona ibi ſita,ꝛ ita dicitur communiter teneri.ꝛ ita tenet:nunquam tamen inuenire potui ſuum conſi.Ex oppoſito etiam vide quod not.Bartol.in vj.q.princip.ꝛ ibidem ſequitur Bald.ꝛ Flori.hic:ſed vide etiam vltra Flor.quid conſulendo tenuerit Joā.Cal.in conſi.poſito ſub rubri.de teſta.in conſil.xxxiiij.¶Adde quod Pau.de Caſt.videtur tranſire cum opi.Bar.conſi.xxiiij.de qua queſtione,vide etiam Pet.de Anch.conſi.clxij.vbi dicit,quod ſtante conſuetudine gallicana,quod omnia bona ſint communia inter virum,ꝛ vxorem,ꝛ altero decedente ſuperſtes ſuccedat in omnibus bonis,quod ſuperſtes non ſuccederet in bonis alibi ſitis,ꝛ ſi teſtator voluerit,ſaꝫ peruiuentem ſuccedere,quia teſtator falſa cauſa ductus videtur ad ſic diſponendum,putans bona alibi ſita comprehendi vigore conſuetudinis,latius ibi vide.

* IOAN. FRAN. RVE. ADDE Corn.conſi.lxxxvj.in iij.vol.

POMA.¶De tali queſtione conſuetudo eſt in Anglia.in qua queſtione vide Alex.conſi.xvj.vol.j.ꝛ aliquid per Pan.conſi.lxxij.in princ.j.vol.ꝛ ad iſtam etiam queſtionem ad materiam per Feli.in c.eccleſia ſancte Marie.queſt.xv.de conſtit.ꝛ in c.auditis.verſi.conſuetudo.de preſcri.ꝛ aliquid per Barb.conſi.iiij.ꝛ conſi.xiiij.in j.vol.Card.Flor.in conſi.ij.ꝛ Pan.in c.quod clericis.in ver.ad predicta.de foro competen.ꝛ que ibi addidi.ꝛ Ancha.in c.canonum ſtatuta.de conſtit.ꝛ Alex.conſi.cxxviij.vol.j.ꝛ Soci.ccxcij.ꝛ Alex.xliiij.vol.v.ꝛ Car.xv.in tit.de conſtit.

u ALEX.¶Statuto peruſij.Adde que dixi poſt Bartol.in l.pupillus.§.territorium.de verb.ſignific.

x ALEX.¶Rei immobilis.Latius ꝛ melius,vt per Bald.in l.fin.de iuriſdict.omn.iudi.poſt Cyn.ꝛ per Angel.in l.heres abſens.§.ſi quis.ff.de iudic.

y ALEX.¶Extra territorium.Vide omnino Bald.in l.iubemus nullam.ꝛ quod ibi dixi poſt Bart.j.tit.j.ꝛ per Spec.de materia in tit.de conſti.verſi.ſed ſi extraneus in ciuitate.ꝛ Joan.And.de ſen.excom.c.a nobis.per Bald.in l.ij.j.de eunuchis.¶Adde Bald.conſil.cxxxix.lib.iij.ꝛ conſil.ccccl xxiiij.lib.iiij.ꝛ quomodo inchoans maleficium in vno loco ꝛ finiens in alio debeat puniri.vbi incepit vel vbi finiuit,vide Bald.conſil.cxj.iiij.lib.ꝛ an quis poſſit puniri in loco delicti,ꝛ in loco originis ꝛ qualiter iudices dicantur preueniſſe vnus alterum,vide per eundem conſil.cxc.libro iiij.ꝛ conſi.ccccxviij.lib.ij.vide etiam per Fede.conſi.ij.

z ALEX.¶Supra Aret.de delicto commiſſo in exercitu,ꝛ hoc per Bald.hic.

a ALEX.¶Ciuitatis peruſij.Vide Innoc.ꝛ cano.in ca.poſtulaſti de foro compe.ver.finali ibi,accidit,quod quidam Peruſinus ꝛc.ꝛ quod no.Bal.in l.ſi quis in hoc.j.de epiſ.ꝛ cle.no.Ang.in l.ſi vacantia.ꝛ Jo.An.in addi.Spe.de comp.iud.ꝛ adde Bal.in l.ij.j.de eunuchis vbi dixit no.verbū per Bal.in l.neganda,cum ſe.j.de ijs qui accu.non poſ.per Jac.de Bel.in l.j.C.de emanci.liberorum.

* IOAN. FRAN. RVE. ADDE circa iſtam queſtio.Alex.conſi.cxj.ponderatis verbis inquiſitionis.vol.j.ꝛ Phili.in c.a nobis.de ſententia excommunic.

b ALEX.¶Accuſationis tantum.Ang.in diſputatione ſua bono.ſue ciuitatis,ꝛc.in j.queſtio.tenet opin.Cyn.ꝛ Bart.quod poſſit vigore talis ſtatuti inquiri.¶Adde an poſſit inquiri de delicto alibi commiſſo Bald.conſi.ccxxij.iiij.lib.

* ALEX.¶Circa princip.huius tractatus.In hac materia vide Bal.Ang.ꝛ Moder.in l.ſi.de iuriſd.om.iudic.per Cano.in d.c.vt animarum.ꝛ in d.§.ſtatuto.Bald.in l.penul.de execu.rei iudic.alleg.ad hoc tex.in cap.primo de pac.conſtant.in vſib.feudor.

c ALEX.¶Sue ciuitatis.Contrarium tenet gloſſ.in cle.j.de foro competen.¶Adde vt per Bald.conſil.xxiiij.lib.j.incip.Rodulp.

d ALEX.¶Ciuitatis originis.Sed Angel.in ſua diſp.Bono.ſue ciuitatis exbannitis,ꝛc.in pe.queſt.quod quantum etiam ad penam imponatur pena ſtatuti contra Bart.

e POMA.¶Vbi deliquit.Vide Paul.conſil.lj.in ij.volu.cepo.in conſi.viij.criminali.ꝛ Panor.in c.cum contingat.de foro compet.ꝛ Alex.conſil.iij.vol.j.ꝛ Pau.de Caſt.conſi.lxxv.vbi ſequitur docto.Bart.hic inferius ad pulchrum caſum,de quo ibi per eum.

* ALEX.¶Super quibus omnibus.De hac clauſula vide Bal.in l.ij.§.ſi publico.ff.de adulter.ꝛ late in l.prima de confeſſ.

f ¶Vltimo quero.Vide do.Ant.in c.poſtulaſti.de foro compe.ꝛ in c.quod clericis.eod.tit.ꝛ ibi moder.do.Pet.ꝛ Joan.de Imol.in c.cum olim.de cle.coniug.Bart.in ſuo tract.de Guelphis ꝛ Gebel

linis.in iiij.q.princip.vbi dicit.ꝙ ſtatuta in dubio debent intelligi
de his que ſunt ⁊ reſpiciunt territorium ſtatuentis.alleg.l.fi.de iu
riſd.omnium iudi.l.cum vnus.§.is qui.de bon.authen.iud.poſſ.vi
de Bar.in tra.repreſalia.in iiij.queſtio.prime queſtionis princip.
Bald.in l.j.
* ALEX.¶Extendat ſuum effectum.Uide Jo. Cald. in queſt.in-
cip.ſuppoſito.⁊ dicebant Jaco.Butr.⁊ Bal.in auth.item nulla.ſ.
ti.j.ꝙ bannitus Bononie poſſit teſtari ⁊ contrahere mutine:vide
Bal.⁊ Jmo.in l.ſeruo legato.§.fi.de leg.j.⁊ que habentur in l.qui
vltimo.per Bar.ff.de penis.
g ALEX. ¶Serua pene. Adde l.quidam ſunt ff.de penis.⁊ quid
hic dicit de dãnato ad mortẽ,ꝙ non põt contrahere,nec teſtari,
vide qđ no.Bal.poſt Bar.in l.j.ſ.tit.j.⁊ Bart.in re.l.qui vlti.⁊ qđ
ibi dixi.ff.de pe.⁊ quod dixi poſt Barto.in l.j.ff.de bo.dam.Et qđ
ſi decedat tempus ad appellandum per Jmol.in l.qui a latroni-
bus.de teſtamen.
h POMA.¶Publicata.Uide Cepo.in conſi.xvij.⁊ do.Anton.de
But.conſi.lix.⁊ lxij.⁊ Jmo.conſi.xxxvj.⁊ Oldr.conſi.xvij.⁊ omni-
no ad hec Ang.Are.in trac.maleficiorum.in glo.⁊ eius bona pu-
blicamus.in ij.q.⁊ ibi addita.
i ALEX. ¶Reputetur fiſcus.quelibet ciuitas habet fiſcũ.Adde
Barto.in l.item veniunt.ff.de petitio.heredi.⁊ in l.j.C.de here.vel
actio.vendi.
k ALEX.¶Impoſitionem.adde ꝙ Bal.in l.mercatores ſ.de cõ-
mer.⁊ mer.ponderat tex.ibi ꝙ Imperator poterit publicare bona
mobilia ſita extra territorium.q̃ dicuntur reſpicere territorium.
⁊ de queſtiõe Bar.hic adde Bal.⁊ Jmo.in l.ſed ſi plures.§.a ſub-
ſtituto.ff.de vul.⁊ pup.Ex hoc põt ampliari conſtitutio apoſtoli-
ca,que dictat bona damnatorũ debere diuidi in tres partes,qua-
rum vna ſit domini temporalis,alia officialium inquirentium,ter-
tia in officij ſubſidium,habes immobilia Ferrarie fuit Florenti-
nus ⁊ per inquiſitionem florentie damnatur.vide per diſputatio-
nem Joan.Cal.que incipit preſuppoſito quod conſtitutio ⁊c.per
Pet.de Anch.in repe.c.poſtulaſti.de foro compe.
l ALEX.¶Publicare bona.Quomodo ciuitas hodie dicatur ha-
bere fiſcũ ⁊ poſſit publicare bona ſequitur hoc Bal.in l.j.ſ.de he-
re.vel actio.ven.
m POMA.¶Eis conceſſo.Uide ibi Alex.conſi.cxj.in iiij.volu.⁊ in
conſi.vj.maxime.in fi.vol.j.⁊ Ro.conſi.lix.in v.dub.Panor.cõſi.vj.
in primo dub.vol.ij.⁊ cõſ.xvij.ſecũdo dub.eo.vo.Fel.in c.que in ec-
cleſiarum.de conſtit.⁊ in c.cum a nobis.in ver.tertio not.de teſtib.
⁊ Barb.conſi.xj.vol.j.⁊ Ancha.in c.canonum ſtatuta.de conſtit.⁊
Aret.conſ.x.vbi pulchram queſtionem ponit circa hanc materiã.
n P. PAV. P. ¶In queſtione precedenti.vide Jmol.in l.ex facto.
la grande.ff.de vulg.⁊ pupil.vbi etiam ponit quomodo,⁊ pro qua
parte ligentur creditores condemnati, ſi forte plura bona habet
vnus fiſcus,quam alius. Et quid ſi non venirent in confiſcatione,
niſi bona vnius territorij, vide late Areti.in trac.malefi.in verb.⁊
eius bona publicamus.⁊ Auguſti.ibi in additioni.Uide Alexan.
conſi.xxxj.j.vol.Aret.conſi.x.vbi ponunt quid de actio.late Barb.
circa opinionem Bar.hic conſi.lxx.vol.iiij.
o ALEX. ¶Marchia anconitana.Et in hac q.adde quod no.per
Dy.Ray.⁊ Bald.Ang.⁊ Jmo.in l.ſi pluribus.in fi.de leg.j.
p ALEX. Territoria regni. Et quando contingit,quod bona alte-
rius loci non publicentur, an damnatus liberetur a debitis pro
parte.item an creditores agent contra fiſcum Peruſinum ſi con-
demnatus ibi habet bona publicata, an vero contra fiſcũ Floren-
tinum,vbi etiam condẽnatus habebat bona publicata vide Bal.
in l.ij.j.ad l.Jul.de vi.⁊ latius p Jmo.in l.ex facto.la j.de here.inſti.
q ALEX. ¶Extenditur.Pet.de Ancha.in c.canonum ſtatuta.in
verſic.poſtremo.circa iſta tenet contrarium, quando ordo proce-
dendi non eſſet de iure communi.per Cle.paſtoralis.de re iudic.vt
quia vigore ſtatuti contumax habeatur pro confeſſo.

---

a De ſacroſanctis eccleſiis.[a] Rubr. V.

¶Gloſſ.continuat rubricam iſtam,ideo dic vt in ea habes ⁊c.

LEX I.

1 ¶Collegio clericorum poteſt relinqui.
2 Relictum collegio non vitiatur.
3 Relicta ad pias cauſas quãdo valeant,⁊ debeãtur ex teſtamento defectiuo,⁊ ibi de remedio vt legata ad pias cãs conſeruent̃ nu.4.
4 Stilus ꝙ ſit circa ordinẽ,⁊ arbitriũ circa diſpoſitionẽ,⁊ in rep.n.3.
5 Relictis ad pias cauſas,an requiratur ſolemnitas.

b Habeat vnuſquiſque.[b] Collegio religioſo-
rum ſeu eccleſiaſticorum poteſt relinqui, h.d. Primo
ponit dictum. Secundo remouet vnam dubitationẽ,
alias obiectionem propter fauorem eius, cui relinquitur. Tertio
ponit rationem propter fauorem relinquentis. Secunda ibi.⁊ non
ſint caſſa. Tertia ibi.nihil enim eſt.¶In tex.ibi.debeant.idem.ex-
pediat.vel proprie.debeat̃. ſcilicet a Principe.ſeu ab ipſa iuſtitia.
1 ¶Nota ergo quod quis poteſt relinquere † collegio clericorum.
2 ¶Secundo no.quod relictum collegio † non vitiatur tanquã re-
lictum incerte perſone.vt videbitis in l.id quod pauperibus.ſ.ti.j.
¶Modo aduerte oppo.de l.is cui bonis.ff.de teſta.⁊ ſ.qui teſta.
fa.poſ.l.furioſum.⁊ l.pe.So.dicit gloſſ.ꝙ hic dicitur. habeat vnuſ-
c quiſq̃,ſcilicet habilis,[c] ad teſtandum.⁊ ſic non obſtant contraria.
Generalitas ergo legis recipit limitationem.de habilitate habes
in l.vt gradatim.§.ſi lege.de mu.⁊ ho.dicitur ibi,ꝙ poſſint eſſe cer-
ti homines de cõſilio.ſcilicet habiles. ¶Secundo opp.⁊ videt̃ ꝙ
ante hanc legẽ poterat relinqui collegio. vt l.omnibus ciuitatibꝰ.
ff.ad Treb.⁊ l.ſi heres.§.vicis.de leg.j. glo.hic videt̃ fateri contra-
rium. Tu dic clarius,verũ eſt, ꝙ poterat relinqui collegio appro-
d bato, ſed tẽpore quo fuit facta iſ.a lex.erat dubium,[d] an collegiũ
clericorũ eſſet approbatũ vel non.Nam tẽpore horũ Imperatorũ
erant cõtra eccleſiam magne perſecutiones,ideo fuit facta hec lex
vt tolleretur iſtud dubiũ.Item opp.de l.hac cõſultiſſima.§.j.de te-
ſta.⁊ l.iubemus.eo.tit.vbi teſtamẽta non facta ſolẽniter irritantur.
So.Dicit gl.ꝙ relictũ eccleſie valet,nec poteſt irritari ea ratione,
quia eccleſie relictũ:ſed ſi eſt in illa voluntate alius defectus, tunc
illa diſpoſitio irritaretur.⁊ alleg.gl.multas leges, que ponũtur de
3 teſtibus circa vltimas volũtates.⁊ vide gl.tuam quã not.¶†Ad-
uerte, quãdoq̃ teſtamẽta deficiũt propter defectũ teſtiũ, tũc dicit
gl.ꝙ non valẽt etiã in relictis ad pias cauſas. De iure vero cano-
nico ſufficiũt duo teſtes,vt extra de teſt.c.relatũ.⁊ iſtud ſeruat̃ ho-
die. ¶Quãdoq̃ teſtamentũ deficit cauſa preteritionis.vel exhe-
redationis,⁊ tũc gl.iſta tenet ꝙ etiã non valẽt relicta ad pias cau-
ſas,niſi ſint illa relicta que cõfirmant̃ per aut.ex cauſa.ſ.de lib.pre.
⁊ hoc verũ per l.ſi quis ad declinandam.circa princ.ſ.tit.j.⁊ ibi no.
Quãdoq̃ teſtamentũ deficit,q̃ non eſt ſecuta hereditatis aditio,
tunc etiã videt̃ ꝙ relicta ad pias cauſas nõ valeãt ſecũdũ genera-
litatem iſtius tituli.⁊ qđ innuit tex.in l.generaliter.ſ.eo.tit.Spe.in
t.de inſtr.edi.§.nũc aliqua.ver.ſed pone ꝙ ex eo.ponit de hac opi.
nec ſe firmat.videt̃ tamẽ magis inclinare,ꝙ licet nõ adeatur here-
ditas legata ad pias cauſas valeant.qđ tamen non probat aliqua
4 bona lege vel aliqua bona ratione. †Ego cũ alias de facto haberẽ
ſuper hoc videre, dixi de iure tale reperiri remediũ. qđ alicui adij-
e ciantur[e] bona teſtatorũ,legatorũ ad pias cauſas cõſeruandorum
gratia.ſecundũ formã illius tit. Inſt.de eo cui li.cau.bona addi.§.
liber.cũ ſua gl.⁊ ſ.de manu.teſta.l.fi.ff.de fideic.lib.l.iiij.Idẽ in pro-
poſito huiꝰ legis:ſed ſi hereditas eſſet omiſſa ex teſtamẽto,⁊ agni-
ta ab inteſtato,nõ eſſet dubiũ ꝙ deberent̃ legata.per illũ ti.ſi quis
omiſ.cau.teſta.ſ.⁊ ff.⁊ hoc puto verũ.¶Opp.ad l.iſtã ſ.de iude.l.j.
⁊ de hered.inſtit.l.collegiũ. Gl.dicit,ꝙ hic loquitur in collegijs li-
citis,ibi loquitur in illicitis,⁊ dicit verũ. ¶Querit hic gl.de dua-
bus queſtionibus.Primo quid eſt dictũ ſtilus.gl.exponit qđ dicit
ſtilus,intelligo de teſtamẽto in ſcriptis, qđ dicit arbitriũ.intelligo
ſine ſcriptis. Mihi videtur, ꝙ hic velit aliud dicere, ⁊ dico ꝙ hic
5 appellatur † ſtilus circa ordinẽ, arbitriũ reſpicit ſubſtantiã diſpo-
ſitionis.quaſi dicat, poſſit diſponere eo modo quo vult, ⁊ illud ꝙ
vult, habeat liberũ ſtilum circa ordinẽ,liberũ arbitriũ circa diſpo-
ſitionẽ,⁊ poſſit relinquere illud ꝙ vult,⁊ eo ordine quo vult.⁊ vide
tex.qui hoc videtur innuere. ¶Et per hoc diſputando poſſemus
6 dicere,qđ in relictis †ad pias cauſas nulla requiratur iuris ſolen-
nitas,nec ex parte perſone relinquentis, nec ex parte ordinis, nec
ex virtute ſeu veritate ſubſtãtie ipſius diſpoſitionis.per iſta verba
hic poſita.ꝑ probo, datũ eſt priuilegiũ militibus, ꝙ poſſint libere
teſtari quomodo velint,vt ſ.de teſta.mil.l.j.illa verba important ꝙ
etiã ſi eſt alias inhabilis inhabilitate ciuili,⁊ etiã ſi ceſſet ſolẽnitas
teſtiũ,⁊ etiã ſi pretereatur filius, ꝙ talia teſtamenta valeãt,vt pa-
tet per omnes leges,que ſunt in illo titulo de teſta.mili.ergo ita in
propoſito,hic datur libertas, ꝙ liber ſit ſtilus, ⁊ licitũ arbitriũ re-
linquendi qđ vult,ergo omnes ille ſolẽnitates iuris videntur eua-
cuate.¶Contra hoc videtur ſ.eod.l.generaliter.vbi dicit,ꝙ teſta-
mentum ſit alia iuris ratione irritũ. Reſpõdeo,verũ eſt, ꝙ ille de-
fectus qui vitiaret teſtamentũ militare, haberet vitiare illã diſpo-
ſitionem,⁊ illo modo intelligo ibi.¶Contra hoc facit ſ.eod.aut.ſi
qua mulier,dico ꝙ per illam auth.non eſt huic generalitati in ali-
quo derogatũ,quia legitima liberorum non debet minui ſicut nec
per teſtamentũ militare minui debet hodie , vt videbitis in l.cum
lege Leonis.ſ.tit.j.dicam in auth.ex cauſa,⁊ dixi alio anno in l.j.ſi
f quis a pa.fue.ma.licet diſputãdo iſta opi.poſſit ſuſtineri,[f] tamen
minime ſunt mutanda, que interpretationem certam ſemper ha-
buerunt,vt ff.de leg.l.minime.ideo teneatis opi.glo.quam dixi ſ.
que communiter tenetur.

ADDITIONES.

¶Pro concordia aduerte,quod teſtamentum non ſolenne,⁊ ma-
xime ratione numeri teſtiũ,an obſeruetur in pijs cauſis.glo.quam
ſequitur